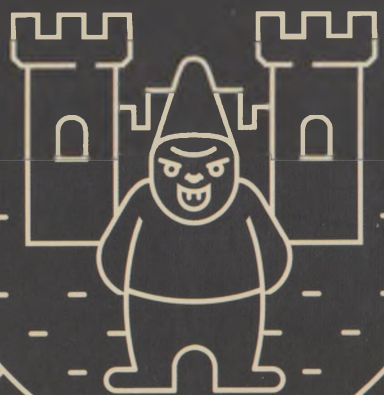
Orada Bir Yerde

ENGİN TÜRKGELDİ

7. BASKI

can çağdaş

Can Çağdaş

Orada Bir Yerde, Engin Türkgeldi
© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017
7. basım: Şubat 2022, İstanbul
Bu kitabın 7. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan
Editör: Faruk Duman
Düzelti: Aylin Samancı Elmasdağ
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: İMAK Basım Yayın Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi
Akçaburgaz Mah. 137. Sokak. No: 12
Esenyurt, İstanbul
Sertifika No: 45523

ISBN 978-975-07-3506-6

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

ENGİN TÜRKGELDİ

ORADA BİR YERDE

ÖYKÜ

can

ENGİN TÜRKGELDİ, 1980'de doğdu. Üsküdar Amerikan Lisesi'nden ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Öyküleri *Hayalet Gemi*, *Sarnıç Öykü*, *Öykülem*, *Karahindiba Mürekkepbalığı* dergilerinde ve *altZine.net*'te yayımlandı. *Gölgeler Ordusu* adlı e-kitabı 2003'te altKitap'tan çıktı. *Bir Kitabın Eşiğinde* ve *O Yaz* adlı kolektif projelere metinleriyle katkıda bulundu. 2012'den itibaren *altZine* ve *altKitap* yayın kurulunda görev yapıyor. *Orada Bir Yerde* ilk matbu kitabıdır.

Anneme,
Babama,
Ablama,
Ağabeyime

İçindekiler

Saat Kulesinin Gölgesinde 13
Mükemmel Bir Gülüş 17
Peygamber 29
Cüceler Sarayı 35
İyi Kalpli Yolcu 45
Yemek 49
Uzaktaki 57
Kutsal 61
Endülüs Köpeği 71
İlk Görüşte Ölüm 81

SAAT KULESİNİN GÖLGESİNDE

Saat kulesi kasabanın kalbine saplanmış bir hançerdi. Kulenin dikildiği sene çıktı savaş. Köpekler o sene zehirlendi, kuyular o sene kurudu. Ve bütün kadınlar o sene dul kalacaklarını anladılar.

Bir düzine atlı subay geldi ilk önce. Askere ihtiyaç olduğunu söylediler ve tüm erkekleri alıp götürdüler. Gölgelerinin çölde kayboluşunu tüm kasabayla birlikte ben de seyrettim. İkinci sefer, boyu iki arşından uzun ve kolları kılıç savuracak kadar kuvvetlenmiş oğlanları aldılar. Son gelişlerindeyse develere, keçilere, atlara ve tabii ki altınlara el koydular. Birkaç kadın itiraz edecek oldu, "Kocan cephede aç mı kalsın istiyorsun?" deyip susturdular. Oysa kimse kocasının sağ olup olmadığını bilmiyordu. Ne postacı ne de haberci vardı artık. Mektup taşıyacak kadar sağlam her erkek askere alınıyor, çölü geçecek kadar dayanıklı her at cephede kullanılıyordu. Hükümet görevlileri askere gönderilecek adam veya el koymaya değer bir şey kalmayınca uğramaz olmuşlardı. Hepsi bir yana, kasabanın yeri öyle sapaydı ki kayıp bir kervanın veya yorgun bir seyyahın dahi yolu düşmüyordu buraya. Yine de nasıl oluyorsa arada bir kimin uydurduğu bilinmeyen bir dedikodu kasabaya yayılıyor, başı kesik bir tavuk gibi birkaç tur attıktan sonra ölüp gidi-

yordu. En yakın şehir at ile üç, deveyle yedi günlük mesafedeydi. Kumdan bir denizin ortasında mahsur kalmıştı kasaba.

* * *

Kasabanın kadınları, kulenin azabını bir an için unutup etraflarına baktıklarında başka bir dertle daralıyorlardı. Kendilerinden başka sadece yarım adamlar kalmıştı kasabada. Kötürümler, çolaklar, körler ve topallar. Onları gördüklerinde yüzleri buruşuyordu. Gidenlerin sağ salim dönmeyebileceklerini fark ediyorlar ve ruhlarının iki ihtimal arasında sıkıştığını hissediyorlardı. Ya kimse dönmeyecek ve bir zamanlar yüzlerine bile bakmadıkları bu yarım adamlara tamah etmek zorunda kalacaklardı, ya da dönenlerin kalanlardan farkı olmayacaktı: kötürüm, çolak, kör ve topal.

Öğlenleri kulenin etrafında toplanıp bakışlarını yollara düşürdüklerinde dertleşirlerdi kadınlar. Bazen içlerinden biri, "Onlardan biriyle evleneceğime kaçar giderim buralardan," derdi.

"Nasıl?" diye sorardı öteki, "Ne deve bıraktılar ne de at. Çölü aşamadan kuma karışırsın."

"Eninde sonunda birileri gelir elbet kasabaya."

"Kasabaya hayırlı birinin uğradığını duydun mu hiç?"

Son bir gayretle çırpınırdı konuyu açan:

"Olsun, kimse gelmesin, yine de evlenmem. Tek başıma ölür giderim daha iyi."

"Soyumuz mu kurusun istiyorsun? Tükensin mi kasaba tümden?"

Bu lafın üzerine susardı hepsi. Çölden gelen sıcak rüzgâr tenlerini yakardı. Saatin tiktakları yankılanırdı içlerindeki boşlukta. Birkaç gün sonra aynı sözler sanki hiç

söylenmemişler gibi tekrarlanır, sonra da çöl rüzgârında savrulurlardı.

* * *

Sene sonuna doğru, yine bir öğlen vakti kadınlar içlerini döküp döküp toplarken bir atlı gözüktü ufukta. Tüm kadınlar gelenin kendi kocası, kendi oğlu olması için dua etti ama bir yabancıydı. Bir haberci. Üstünde dokunsan dağılacak eski mi eski bir üniforma. Toz içinde. Atı ise sanki çölden değil de gökten gelmişti. Tertemiz. Simsiyah. Kulenin dibine gelince atından indi haberci. Çantasında onlarca rulo yapılmış kâğıt vardı. İçlerinden yıpranmış birini seçti, açtı. Askere alınan tüm erkeklerin isimlerini tek tek okudu. Sonra derin bir nefes aldı ve ekledi:

"Bu cesur askerler, Kuzey Savaşı'nda ülkeleri için canlarını kahramanca feda ederek şehitlik mertebesine erişme şerefine nail olmuşlardır."

Haberci buraya kadar sırtında taşıdığı felaketi bir an önce arkasında bırakmak ister gibi atını mahmuzladı, kasabayı geldiği hızla terk etti. Kum tepeleri arasında gözden kayboldu. Atının gölgesi ise bir hayalet gibi oyalandı kulenin dibinde. Bir süre sonra o da yitip gitti.

Tam o sırada yelkovan ile akrep üst üste geldi ve saat kulesinin çanı çalmaya başladı. Beni ve dostlarımı tebrik ediyordu sanki. Bizi eksik gösterecek kimse kalmamıştı. Kasabalılar hiçbirimizi hor göremeyecek, itip kakamayacaktı bundan böyle. Bir kralın tahtına kurulduğu gibi kuruldum tekerlekli sandalyeme. Sıra bize gelmişti artık. Bir zamanlar ödünç almışız gibi suçluluk duygusuyla geçtiğimiz sokaklar bize kalmıştı. Kasaba bizimdi. Kötürümlerin, çolakların, körlerin ve topalların.

MÜKEMMEL BİR GÜLÜŞ

Adını bilmediğim, yüzünü görmediğim Efendi'ye satıldığım günün sonuydu. Ahşap barakanın önünde çömelmiş, diğer kölelerin tarlalardan dönmelerini bekliyordum. Hava serinlemişti. Efendi'nin evini uzaktan inceledim. Tepenin üstüne kurulmuştu. İki katlı. Bembeyaz. Öyle beyazdı ki, karanlık pencereleri çürük birer diş gibi göze batıyordu. Geniş bir taraça vardı önünde. Duvarlara asılmış gaz lambaları henüz yanmıyordu. Bacadan kıvrılarak yükselen duman. Akşam yemeği hazırlığı. Yan bahçeye asılmış çamaşırlar rüzgârda tembel tembel salınıyordu. Evin etrafında dönüp duran, çığlıklar atarak birbirlerini kovalayan iki kırlangıç. Bu sabah içine uyandığım soğuk esir pazarından ne kadar da farklıydı burası.

Esir pazarındaki hareketlilik önceki geceden başlamıştı. Beni tuttukları zindan, pazarın yanındaki otlağa bakıyordu. Pis suratlı, kirli kıyafetli iki düzine adamın geceden oraya yerleştiğini görmüştüm. Atlarını ağaçlara bağlamışlar, kocaman bir ateş yakıp içki içmeye ve sabahı beklemeye başlamışlardı. Daha önce başka pazarlarda satılmayı beklerken de rastlamıştım böyle manzaralara. En işe yarar köleler sabahın ilk saatlerinde kapıldığı için, efendilerine köle seçmeye şehir dışından gelen kâhyalar önceki günden yola çıkarlar ve geceyi pazara yakın bir

yerde geçirirlerdi. İzne gelen askerler gibi taşkınlık yapar, kısa süreli özgürlüklerinin tadını çıkartırken aşırıya kaçarlardı. Gece boyunca parmaklıkların arasından ertesi gün bizleri satın alacak adamların dur durak bilmeden içmelerini seyretmiş, birbirlerine anlattıkları açık seçik hikâyeleri dinlemiştim. Gürültülerinden uyumak mümkün değildi. Fakat asıl işkence, pişirdikleri tavşan etinin kokusunu içime çekerken boş midemin sancımasıydı.

Şafakla beraber, adamakıllı dağıtmış olan alıcılar, yalpalayarak köle pazarında dolaşmaya başlamışlardı. Kimisi kölelerin pazılarını, karınlarını sıkıyor, kimisi cinsel organlarını kontrol ediyordu. Ufak tefek olduğum için benimle pek ilgilenen yoktu. Yanımdan geçerken şöyle bir süzüyorlardı o kadar. Nadiren bir alıcı omuzlarımı, kollarımı iş olsun diye yokluyordu. Fiyat soran bile yoktu. Ben ancak öğleden sonra, güçlü ve irikıyım köleler gittikten sonra satılırım diye düşünüyordum ki boynunda nal dövmesi olan bir adam tam karşıma dikildi. Nefesi şarap ve kusmuk kokuyordu. Yüzüme dikkatle baktı. Bu tuhaftı. Tüm alıcılar önce gövdeye, kollara, bacaklara bakarlar, sıra en son yüze gelirdi çünkü. "Dişlerini göster," dedi. Sırıttım. Bu ona yetmemiş olacak ki çenemi tuttu ve ağzımı var gücüyle açtı. Dişlerimi tek tek, uzun uzun inceledi. Sonra beni bıraktı, tacirle usulen pazarlık yaptı, fazla uzatmadan beni satın aldı. Satıcının avucundaki kesenin büyüklüğüne ve yüzündeki sırıtışa bakılırsa, beklediğinden çok daha iyi bir fiyata satılmıştım.

Oyalanmadan yola çıktık. Çiftlik şehirden dört-beş saatlik mesafede, ovanın doğu ucundaydı. Yol boyunca tek kelime etmedik. Ayağımda prangalar, ellerim bağlı, tarlaları seyrettim. Onun gibi hayattan bezmiş, ruh gibi yaşayıp giden kâhyalara alışkındım. Kuzey Savaşı'nda esir düştüğümden beri köle olarak bir efendiden ötekine geçmiştim. Kimisi iflas ettiği, kimisi artık ihtiyaç duyma-

dığı için beni başkalarına satmıştı. Dolayısıyla ne kadar efendim olduysa, bir o kadar da kâhya tanımıştım. Bazılarının yüzlerini aileminkilerden bile iyi hatırlıyordum. Karımı ve çocuklarımı kaç senedir görmediğimi bilmiyordum bile. Zaman mefhumumu çoktan yitirmiştim. Geri döneceğime dair umudumu ne zaman kaybettiğimi anımsamıyordum. Ailem için ben ya ölü ya da unutulmuş olmalıydım. Tabii arada bir fark varsa.

Bakımsız, karanlık, derme çatma bir yapının önünde durduk. Burası ağıl ya da kölelerin barakası olmalıydı. Nal seslerini duyan bir köle koşarak dışarı çıktı, kâhyanın yanına geldi. Sadık bir köpek. Kâhya, Köpek'e bana yatacak yer göstermesini ve döşek niyetine kullanmam için biraz saman, yemek için de tahta kap ve kaşık vermesini emretti. Belinden çıkardığı bıçakla bileklerimdeki ipleri kesti, arkasını döndü ve kızıl sakalını kaşıya kaşıya Efendi'nin evine doğru yürümeye başladı. Prangalar hâlâ ayağımdaydı.

Köpek, kâhyanın emirlerini yerine getirirken tek kelime etmedi. Yüzüme dahi bakmadı. Aşinaydım böyle tiplere. Kâhya onunla muhatap olduğu için kendini üstün görüyor olmalıydı. Oysa sonuçta ikimiz de Efendi'nin kölesiydik. Hatta önünde eğildiği kâhya bile. Köpek, onun hakkında düşündüklerimi hissetmiş olacak ki sahte bir acıma duygusuyla konuşmaya başladı:

"Demek seni seçtiler. Yazık. Çelimsizsin ama dişlerin güzel olmalı. Gel bakayım."

Elini ağzıma doğru uzattı. Bileğinden sertçe ittim. Güldü. İki köpek dişinin de eksik olduğunu o sırada fark ettim.

"Ne fark eder, nasılsa yarın sabah hepimiz göreceğiz. Ama onlar geldiğinde böyle aptalca hareketler yapmaya kalkışma. Bana benzemezler. Vücudunda kırbaçlanmamış yer kalmaz."

Hışımla dışarı çıktım. Köpek'le aynı havayı solumak istemiyordum. Belki sakinleşirim diye volta atmak istedim ama ayağımdaki prangalarla bu mümkün değildi. Prangaların ağırlığına alışkındım, fakat ayak bileğimdeki demir halka her hareketimde beni yaralıyordu. Kaba keten giysi derime batıyor, sürekli kaşındırıyordu. Köle pazarında sadece tuzlu ekmek, su ve bezelye vermişlerdi bize. Sabahtan beri boğazımdan hiçbir şey geçmemişti. Midem yanıyordu. Yorgundum. Yine de aklımda yemekten çok Köpek'in sözleri vardı. Kim gelecekti sabah? Herkes neyi görecekti?

Derken, güneş batmaya yakın, batıda ilk kafile belirdi. Kafalarının üzerlerinde kar beyazı yükler taşıyorlardı. Pamuk dolu sepetler. Tek sıra halinde barakaya dönüyorlardı. Yuvalarına yiyecek taşıyan bir karınca sürüsü. Ardından ikinci bir sürü belirdi güneybatıda, sonra kuzeyde bir başkası. Tarlalarda, otlaklarda ve su kanallarında çalışmaktan bitap düşmüş köleler. Prangalarından çıkan sesler iç karartıcı bir müzik gibiydi, onlar yaklaştıkça şiddetleniyordu. Her kafilenin başında ve sonunda eli kamçılı, beli kılıçlı birer atlı düzeni sağlıyordu. Fakat kölelerin takatsiz adımlarına ve düşük omuzlarına bakılırsa, başlarında atlılar olmasa da firar edecek halleri yoktu. Barakaya döndüklerinde bu daha aşikâr hale geldi. Çoğunun saçları yama yama dökülmüştü. Gözleri yuvalarına kaçmıştı. Fersiz. Dişlerinin çoğu yoktu. Kemikli elleri nasırla kaplıydı. Bacakları ince, giysileri boldu. Geldiklerinde daha iyi halde olmalıydılar.

Herkes barakaya dönünce yemek dağıtımı başladı. Sıranın sonuna girdim. Kokusu fena, tadı daha fena bir lahana çorbası. Tüm köleler bu sarı-yeşil sıvıya saldırdı. Anlaşılan zamanla ben de öğrenecektim bu korkunç tadı sevmeyi, ama bu gece değil. Açlığıma rağmen elim gitmiyordu kaşığıma. Gerçi gözümü karartıp yemeye kalk-

sam da kaşığı ağzıma götürmeye fırsat bulamazdım. Yemeğini bitiren soluğu benim yanımda alıyordu. Bana geldiğim yerler, gördüklerim, ülkedeki son durum, yeni hükümdar, Büyük Salgın hakkında sorular soruyor, merak ettikleri kişilerden haberim olup olmadığını öğrenmek istiyorlardı. Benim onlara verdiğim bilgiler karşısında kendilerini borçlu hissediyor olmalıydılar ki, yanımdan ayrılırken pek anlam veremediğim tavsiyelerde bulunuyorlardı hepsi.

"Direnmek sadece acıyı artırır."

"Sonrasında kekik basmak rahatlatıyor."

"Sakın gözünü kapatma. Bayıldığını zannedip işi ağırdan alabilirler."

Tasımdaki çorbanın olduğu gibi durduğunu gören bir tanesi, "Canın istemese de yemelisin. Sonra istesen de yiyemeyeceksin," diye uyardı beni. Fakat bu iştahımın daha da kaçmasına neden oldu. Çorbayı kenara ittim. Kara kuru bir oğlan içmeyeceğimi anlayıp bıraktığım çorbayı kaşıklamaya başladı.

Barakanın köşesine gittim, incecik saman yığının üzerine uzandım. Her birinin verdiği bölük pörçük bilgileri kafamda toparlamaya uğraşıyor, anlamlı bir bütüne ulaşmaya çalışıyordum. Aslında daha en başta aklıma bir açıklama gelmişti fakat içten içe bunun gerçek olmamasını diliyordum. Daha önce kölelik yaptığım yerlerde, karanlık çöktükten sonra can sıkıntısından kurtulmak için korkunç hikâyeler anlatırdık birbirimize. Beklenenin aksine ilgimizi en çok çekenler, kölelerin kaçıp efendilerinden intikam aldıkları değil, efendilerin kölelerine yaptıkları işkencelerin anlatıldığı abartılı hikâyelerdi. Bunların gerçek olabileceklerini hiç düşünmemiştim. Yoksa bu akşam tüm bu köleler bana oyun mu oynamıştı? Yeni gelene yapılan acımasız bir şaka mıydı? Olabilir miydi böyle bir şey? Herkes saman yatağında horul ho-

rul uyurken ben gözlerimi tavana dikmiş bunları düşünüyordum. Yemekte yanıma gelen tek kollu adam, "Hep ilk gecenin sabahı gelirler," demişti. Öyle de oldu.

Uykusuz gecemin sabahında, barakanın tahtaları arasından dışarıyı gözlüyordum. Uzakta dört gölge gördüm. Geliyorlardı. Boğazım düğümlendi. Kalp atışlarım hızlandı. Onlar yaklaştıkça içerideki hava azalıyordu sanki, nefesim kesiliyordu. Barakanın kapısı gürültüyle açıldı. İki insan azmanı girdi içeriye. Öndeki, artık bir uzvu haline geldiği belli olan kamçısını tutuyordu sıkı sıkı. Diğeri elinde zarif kesimli deri bir çanta taşıyordu. Çantanın inceliği ile adamın kaba görünüşü öyle tezattı ki, yanımda oturan iki oğlan dişsiz ağızlarının karanlıklarını göstere göstere sırıttılar.

Azmanların peşinden kâhya ile beraber gözlüklü, zayıf bir adam girdi. İçeri girer girmez yüzünü buruşturdu. İğrendiği şey görünüşümüz müydü yoksa içerideki sidik, ter ve lahana kokusu muydu bilemedim.

"Yeni gelen hangisi?" diye sordu kâhyaya. Bir an önce işini bitirip kurtulmak istiyordu belli ki.

Kâhya parmağıyla beni gösterdi. Sanki basit bir el hareketi değil, bir tür sihirdi bu. Etrafımdakiler bir yanlışlığa kurban gitmemek için bir anda civarımdan uzaklaştılar. O tıklım tıklım barakada tek başıma kalmıştım. Zaman dalgalanmaya başladı. Bir hızlanıp bir yavaşlıyordu. İki azman kaşla göz arasında yanımda bittiler. Beni apar topar dışarı, güneşe çıkardılar. Eli kamçılı olan göğsümden yere itti, zaman yavaşladı, bir ağaç gibi ağır ağır devrildim. Kaskatı. Dümdüz. Düşüşüm öyle yavaştı ki, bedenim hiç toprağa kavuşmayacak sandım. Sonra zaman yeniden aldı başını gitti, beni iten azman karnımın üstüne oturup ellerimi tuttu sıkı sıkı, diğeri ayaklarımın üzerine oturmuştu ben anlamadan, çantayı ne ara göz-

lüklünün eline tutuşturduğunu göremedim bile. Kâhya baş tarafıma geçip diz çökmüştü. Şakaklarımı dizlerinin iç taraflarının arasına kuvvetlice kıstırmış, kafamı sabitlemişti. Sadece kâhyanın kızıl sakalını ve gökyüzündeki tombul bulutları görebiliyordum. Çırpınmak işe yaramıyordu. Çok güçlüydüler ve belli ki daha önce bu işi defalarca yapmışlardı. Gözlüklünün çantasını açtığını işittim. Hiç acele etmiyordu ya da bana öyle geliyordu. Çantasını karıştırdı, metallerin birbirine çarptığını duydum. Sonra ses kesildi. Aletlerinden birini seçmiş olmalıydı. Kâhyaya, "Kaç tane?" diye sordu. "Üç," cevabını aldı. Gülümsediğini gördüm gözümün kenarıyla. Az gelmişti de işinin çabuk biteceğine mi seviniyordu, yoksa işinden zevk alıyor ve üç sayısını tatminkâr mı buluyordu? Her şey hazır olunca kâhya başparmaklarını çene kemiğimin köşesine, işaretparmaklarını da çenemin ucuna koydu ve ağzımı tüm direncime rağmen açtı. Hemen arkasından gözlüklünün avurtları çökmüş suratı tepemde belirdi ve bulutları kapattı. Kerpetene benzeyen demir bir alet gördüm havada. Sonra ağzımda bir soğukluk hissettim. Alet sağ çenemdeki dişlerden birini kavradı, hangisi olduğunu çıkaramadım. Gözlüklünün elinin neredeyse yarısı ağzımın içindeydi, nefes alamıyordum. Midem bulandı. Sonra gözlüklünün bütün gücüyle kerpetene asıldığını hissettim. Çenemde demir halatlar vardı sanki, tek tek, yavaş yavaş koptuklarını duyuyordum. Üzerimdeki adamın ağırlığından nefesim bağırmaya yetmiyordu. Cansız bir inleme sürünerek ancak çıktı ağzımdan. Pas tadı geliyordu belli belirsiz. Gözlüklü, dişime asılmaya devam ediyordu. En sonunda bir çatırtı duydum, çene kemiğim parçalanmıştı sanki. İçimde bir boşluk hissettim. Kerpetenin ağzımdan çıktığını gördüm, ucunda azı dişim vardı. Kan içindeydi, etrafı pembe etle kaplıydı ve kökü bir pençeyi andırıyordu. Kâhya

çekilen dişi izlemeye dalınca, çenemdeki elleri biraz gevşemişti. "Bırakma!" diye kâhyayı azarladı gözlüklü adam. Fakat hıncını kâhyadan değil benden çıkarmayı tercih etti. Dilimi tutup ağzımdan dışarı çekti kuvvetlice, kopacak sandım. Sonra bıraktı. Tam gözümü kapatıp derin bir soluk almak üzereydim ki kerpeten yeniden ağzıma daldı. Gözüm karardı. Zaman yine dalgalandı. Kerpetenin soğukluğu ile kanımın sıcaklığı birbirine karıştı. Bir ön dişimi ve bir azı dişimi daha söküp aldı. Çekim bitince kâhya başımdan, azmanlar üzerimden kalktı. Gözlüklü, hiçbir şey olmamış gibi çantasını sakince toparladı, dişlerimi koyduğu kavanozu eline alıp şöyle bir salladı. Cama çarpan dişlerimin çıkardığı şıngırtıyı işittim. Sonra dördü birden sakin adımlarla uzaklaştılar. Büyü bozulmuştu. Diğer köleler etrafıma toplandı. Tek kollu adam üzerindeki keten kıyafetten üç küçük parça yırttı. Her bir parçayı fındık büyüklüğünde bir yumak haline getirip dişlerimden geriye kalan boşluğa bastırdı. Ağzım kanla doluydu. Yutmaya çalıştım. Kan boğazıma kaçtı, öksürdüm. Hayatımda duymadığım bir acı duyuyordum fakat kanla beraber tuhaf bir mutluluk da sızıyordu dişetlerimden. Bitmişti.

* * *

Üç gün boyunca kan tükürdüm. Koyu, karanlık bir kırmızı. Yemek yiyemiyordum. Sadece su ve püre. O da ancak soğuyunca. Yedinci gün, tam iyileştim derken, çenemin sağ tarafı tekrar şişti ve eskisinden de beter ağrımaya başladı. Tek kollu adam ağzımı muayene etti ve:

"Azıdişinin yeri apse olmuş," dedi. "Kızgın bir iğne ile boşaltmak gerek. Başka çaresi yok."

Sonra da teselli olabilirmiş gibi, "Diğer ikisi iyi gözüküyor ama," diye ekledi. Başta karşı çıktım. Yeterince acı

vermişti o diş bana. Artık sahip olmadığım bir şeyin bıraktığı boşluğun bana tekrar acı vermesini istemiyordum. Fakat ertesi gün ağzımı kapayamaz hale geldiğimde ve ağrı tahammül edemeyeceğim bir seviyeye ulaştığında kızgın iğneyi kabul ettim. İyi ki de etmişim. Tek kollunun elinde parlayan o iğne benim kurtarıcım oldu.

Gözlüklü adam bir daha barakaya gelmedi. Onu sadece bir kez uzaktan gördüm. Eve çıkan yokuşun başındaydı. İplik gibi gölgesini görmek dahi kalp atışlarımı hızlandırmaya yetmişti. Her tarafımı ter basmıştı. Yokuştan yukarı yürümesini ve bir ipliğin iğne deliğinden geçmesi gibi Efendi'nin evinin kapısından içeri girmesini izledim. Aynı akşam Efendi'nin evinden bir çığlık yükseldi. Yan tarafımda oturan köpekdişi eksik Köpek, belli belirsiz, "Topladıklarına yuva açıyor şimdi o kasap," diye mırıldandı. Bir çığlık daha duyuldu. Başkasından çok kendine sordu Köpek: "Hiç bitmeyecek mi bu?"

Ertesi sabah kâhya bizi tarlaya götürürken, sanki Köpek'in sorusunu duymuş gibi, benim son olduğumu açıkladı. En azından uzun bir süre için.

"Bunlar dökülene kadar yeni bir köle gelmeyecek," dedi. O an barakanın etrafında tatlı bir rüzgâr esti sanki.

Beni pamuk tarlasına giden kafileye almışlardı. Ellerimi o kadar çok kullanıyordum ki artık onları hissetmiyordum. Bazen pamuk toplarken elim bir dikene takılıyor, boydan boya çiziliyordu. Bu çiziği ancak topladığım o bulut beyazı pamuktaki kırmızı damlaları görünce fark ediyordum. Bu hissizlik hoşuma gidiyordu. Kanayan sanki bir başkasının eliydi. Sanki ben, ben değildim.

Çiftliğe geldiğimden beri Efendi yi bir kez olsun görmemiştim. Efendi bunca zaman hiç şehre inmemiş veya seyahate çıkmamıştı. Bunu evde yanan gaz lambalarından ve kâhyanın davranışlarından anlıyordum. Bütün gün ve bütün gece tepedeki evinde oturuyor, taraçaya dahi

çıkmıyordu. Oysa efendiler arazilerinde gezinmeye, anlamasalar da aletleri, kanalları, ekinleri kontrol etmeye, tebaalarının kendi topraklarını zenginleştirmesini izlemeye bayılırlardı. Sahip olduklarını hatırlamak istediklerinden yapmazlardı bunları. Uyurken bile her şeye sahip olduklarını bilirlerdi ne de olsa. Tüm bu gezintilerin, teftişlerin asıl sebebi, sahip olduklarını hatırlatmaktı.

Bir ara Efendi'nin ağır bir hastalığı olduğunu düşündüm. Bu, o akşam duyduğum çığlıkları açıklardı. Gözlüklünün kerpeten dışında başka aletleri, cerrahlığı da vardı belli ki. Belki Efendi sakattı ve evinin dışına çıkmaktan, ortalıkta gözükmekten hoşlanmıyordu. Belki de sadece tembeldi. Bilmiyordum. Kimseye sormak da istemiyordum doğrusu. İçten içe bildiğim cevabı işitmek istemiyordum.

Hasat zamanıydı. Sonbahar. Kâhya her sabah olduğu gibi bizi barakanın dışında tek sıra halinde dizdirmiş, sayım yapıyordu. Toprakta, sararmış otların üzerinde çiy vardı. Güneş gökyüzünü aydınlatmış, tepelerin üstlerine dokunmaya başlamıştı fakat henüz ovanın dibindeki barakamıza düşmemişti. Üşüyordum. Keten giysim artık ince geliyordu. Belki ısınırım umuduyla ellerimi hızla birbirine sürttüm, kamburumu çıkararak küçülmeye çalıştım. Üşümem geçmedi. Yanı başımdaki köleler de tir tir titriyorlardı. Dişleri tam olsa birbirlerine vurduklarını duyabilirdim. Onları böyle görmek beni daha çok üşütüyordu. Dikkatimi başka bir yere vermeye çalıştım. Arkadaki çınara tünemiş serçelerin şakımalarına kulak verdim. Kuş seslerine, kâhyanın tütünle zımparalanmış sesi karışıyordu: "29, 30, 31, 32, 33..." Bakışlarımı uzağa, tepeye çevirdim. Güneş, Efendi'nin evinin üzerine düşüyordu. Sanki sadece o evi aydınlatmak için doğmuştu bu sabah. Geçen hafta takılan beyaz panjurlar, pencereleri duvarlardan ayırmayı imkânsız hale getiriyordu. Efendi'

nin evi, bu yeni haliyle yekpare duvardan ibaret bembeyaz bir kale gibi parlıyordu.

Sonra kalenin kapısının aralandığını gördüm. İçeriden uzun boylu bir adam çıktı. Başında şapka, elinde kırbaç vardı. Acele etmiyordu. Adımları sağlam, tasasızdı. Daha önce hiç görmediğim halde onun Efendi olduğunu anladım. Arkasında iki adamla yokuştan aşağı yürüdü. Barakanın önüne geldi. Kâhya onu beklemiyor olmalıydı. Sayımı yarım bıraktı. Efendi, hiçbir şey demeden oluşturduğumuz sıranın başına geldi, durdu. Derin bir nefes aldı. Ciğerlerini serin sabah havasıyla doldurdu. Sonra sıranın bir ucundan diğerine doğru bize bakarak yürümeye başladı. Güneş bize ulaşmıştı.

"Beni görünce dilin mi tutuldu kâhya?" dedi.

Ve güldü. Bu, hayatımızda gördüğümüz en güzel gülüştü. Sabah ışığında pırıl pırıl parlayan, otuz iki tane bembeyaz diş. Büyülenmiş gibiydik. Mükemmel bir uyum içindeki bu dişleri, eşi benzeri olmayan bu gülüşü hayranlıkla, doyamadan seyrediyorduk. Her birimizin gözü kendi dişindeydi.

PEYGAMBER

O'nu ilk gördüğümde keçileri ağıla sürüyordum. Akşamüstüydü. Ufukta, güneşin battığı yönden bana doğru gelen bir noktadan ibaretti önce. Güneşin üzerinde bir leke. Sonra ince bir çizgiye dönüştü. O yokmuş gibi işime devam ettim. Çünkü bazen hiçbir şey olmadığı halde oluyormuş gibi gelirdi bana. Yalnızlıktan. Bu dağ başında tek başıma yaşamaktan. Aklım, kendisinden esirgediğim sesleri, görüntüleri, kokuları kendi yaratırdı. Keçileri saydım, ağılın kapısını kapattım, kuyudan su çektim, yalağı doldurdum. Arada bir başımı kaldırıp yabancının ne kadar yaklaştığına bakıyordum. Önden karanlık gölgesi, arkasından kendisi geliyordu. Gölgesi yaklaştıkça incelip uzuyor, bu dünyaya ait olmayan bir canlıya benziyordu. Küçük, sabırlı adımları vardı. Sonunda bir taş atımlık mesafeye geldiğinde bana seslenerek selam etti. Ancak o zaman emin olabildim gözlerimin beni yanıltmadığından.

Kırklarındaydı. Yüzü yamaçlardaki kayalar gibi güneşle ve rüzgârla hırpalanmıştı. Toprak rengi saçlarıyla sakalı birbirine karışıyordu. Giysileri neredeyse paçavraya dönüşmüştü. Solgun. Lime lime. Belinde deve derisinden bir matara asılıydı. Ayaklarında ince birer sandal. Bütün hırpaniliğine rağmen dudağının kenarındaki nazik kıvrım, göz kenarlarına ilişmiş birkaç müşfik çizgi

yüzünü aydınlatmaya yetiyordu. Bu adam ne hırsız olabilirdi ne de uğursuz.

Uzaklardan geldiğini söyledi. Aylardır yollarda olduğunu. Hangi kente gitmeye çalıştığını sordum.

"Hiçbirine," dedi. Geceyi ağılımda geçirip geçiremeyeceğini sordu. Hava kararıyordu. Kasaba uzak, dağ ıssızdı. Kabul ettim. Kendisine bir parça ekmek, biraz keçi sütü verdim. Ağıldaki saman yığınlarını döşek olarak kullanabileceğini söyledim. Teşekkür etti.

Ertesi sabah kalktığımda ağılı temizliyordu. Bu işlere alışkın olduğu belliydi. Nedenini bilemediğim bir güven duydum O'na. Aylık erzağımın bittiğini, kasabaya inmem gerektiğini, ben gelene kadar keçileri otlağa götürüp götüremeyeceğini sordum.

"Tamam," dedi. Gazyağı, yem, un ve pirinci katırımın sırtına yükleyip döndüğümde O'nu otlakta buldum. Sırtını incir ağacına dayamış, kendi kendine mırıldanıyordu. Beni görünce susacağını sandım. Yanılmışım. Sesini benim duyabileceğim seviyeye yükseltip konuşmaya devam etti. Yıldızlardan ve evrenden bahsediyordu. Işıktan ve karanlıktan, güçten ve affetmekten. Ağzından çıkan her kelime ile içime tarifsiz bir coşku doluyordu. Hava kararana kadar meşenin dibinde O'nu dinledim. Güneş tepelerin arkasında kaybolunca sustu.

"Dönme vakti geldi," dedi. Otlaktan eve yürürken söylediklerinin kendi sözleri olup olmadığını sordum. Omuzlarını silkti, utanarak, "Bilmiyorum," dedi. "Sadece dökülüyorlar ağzımdan." Gitmemesini, bir müddet daha kalıp sözlerini benimle paylaşmasını rica ettim. Kabul etti.

Akşam yemeği için O'nu içeri davet ettim. Çorbalarımızı kaşıklarken sorular soruyordum. Kimdi? Nereden geliyordu? Ne zamandır yollardaydı? Amacı neydi? Aynı soruları yıllarca usanmadan cevaplayan bir öğretmenin

sabrıyla cevapladı beni. Eskiden bir toptancının yanında kâtipmiş. Yıllarca efendisi söylemiş, O yazmış. Babasını defnettiği gece, çocukluğunun evinde tek başına otururken, neden bilinmez, kalem kâğıt almış eline. Başlamış yazmaya. Kalemi oynatan kendi eliymiş belki ama kelimelerin sahibi bir başkasıymış sanki. Sabaha kadar başkası söylemiş, O yazmış. Üç gece böyle geçmiş. Sonra kelimeler öyle hızla akmaya başlamış ki, O'nun gibi işinin ehli bir kâtibin bile eli yetişemez olmuş. O da yazmak yerine konuşmaya mecbur kalmış. Daha doğrusu tekrar etmeye. O günden beri kasaba kasaba, kent kent gezip kelimelerini paylaşıyormuş insanlarla. Kimisi meczup gözüyle bakıyormuş O'na, kimisi bilge. Zulüm de görmüş, saygı da. Doğrusu kimin ne düşündüğünü ne yaptığını çok da önemsemiyormuş.

"Bir kâğıt, üzerinde yazanlardan dolayı ne övünebilir ne de utanabilir."

Sonra soru sorma sırası O'na geldi. Neden bu dağ başında yapayalnız yaşıyordum? Kimim kimsem yok muydu? Öksüz olduğumu, yıllarca bir kumaş tüccarının yanında çırak olarak çalıştığımı anlattım. Ustam ölünce işleri yürütemediğimi, zaten ticaretten tiksindiğimi söyledim. Bütün o alışlara ve verişlere katlanamıyordum. Ne eşim vardı ne dostum.

"Zaten ahali bana kaçık derdi. Ben de kaçtım," dedim.

Peki hiç aramıyor muydum insanlarla bir arada olmayı? Bazen. O zaman da bir bahane bulup kasabaya iniyordum.

Yatma vakti gelince isterse gece evde uyuyabileceğini, yere bir döşek serebileceğimi söyledim. İstemedi. Yollara düştüğünden beri hayvanlarla uyumaya alışmıştı. Tek başına dört duvar arasında yatınca tabuta konmuş gibi hissediyordu.

Yemek artıklarını köpeğe verip uyudum.

* * *

O'nu tam üç gün üç gece dinledim. Dördüncü günün sabahında gitmişti. Habersiz. Sessiz sedasız. Keçilerin suyunu vermiş, tavukların yemini tazelemiş ve gün doğmadan yola çıkmıştı. Ufukta, güneş tepenin arkasında belirirken O'nu görür gibi oldum. Güneşte bir leke. Birkaç saniye sonra o leke sabah ışığında yıkanıp yitti.

Niçin gittiğini, geri dönüp dönmeyeceğini bilmiyordum. Günlük hayatıma devam etmeye çalıştım. Yumurtaları topladım, kümesi temizledim, süt sağdım. İçim içimi kemiriyordu. Ya dönmezse? Ya bir daha duyamazsam O'nun o tılsımlı sözlerini? Sakinleşmek için O'nun bana söylediklerini tekrar etmeye başladım kendi kendime. O an, dönmemesinden daha kötü bir ihtimal olduğunu fark ettim: O'nun sözlerini unutmak.

Bir müridi olduğunu sanmıyordum. Hiç bahsetmemişti. Şu koca dünyada O'nun öğretilerini ağzından çıktığı haliyle hatırlayan tek kişi belki de bendim. Bana düşen, sözlerini O gelene kadar en saf haliyle korumaktı. Tıpkı O'nun gibi ben de bir kâğıt olmalıydım o ulvi sözler için. Onları oldukları gibi korumalıydım. Okumam yazmam yoktu. Tek çıkar yol, söylediği her şeyi ezberlemekti.

Birlikte geçirdiğimiz her günü ve her geceyi hafızamda yeniden yaşıyor ve kendi kendime tekrar ediyordum. Dudaklarım durmadan kıpırdıyordu. Sona geldiğimde kısa bir mola veriyor, o arada keçileri kırpıyor veya ağılı üstünkörü temizliyor, ardından yine başa dönüyordum.

Zamanla kelimeler tüm vaktimi almaya başladı. Artık keçileri çıkartmıyordum otlağa. Tavukları yemlemi-

yordum. Bütün gücümü hafızlamaya vermiştim. O'nun sözlerini üst üste, binlerce kez tekrar ediyordum. Kelimeler ağzımdan çıkıp odanın duvarlarına çarpıyorlardı. Belki de ben ağzımı açmıyordum da, beynimin bir duvarından diğerine çarpıyorlardı. Tekrarlıyordum. Defalarca. Bıkmadan. Sıkılmadan. Bir kez daha. Bir kez daha. Bir kez daha. Bir kelimeyi dahi unutabilme ihtimali uykularımı kaçırıyordu. Uyuyabildiğimde ise hep aynı kâbusu görüyordum. İki bembeyaz kanat çıkıyordu sırtımda. İlk başta gökyüzünde keyfimce dolanıyordum. Ama bir süre sonra kanatlarımın birer kaya kadar ağır olduğunu fark ediyor, havada kalmak için olağanüstü bir çaba harcamak zorunda kalıyordum. En sonunda tam yere çakılacakken ter içinde uyanıyordum.

Bazen O'nun gittiği tarafa, doğuya bakardım uzun uzun. Çoktan kasabaya vardığını, bana anlattıklarını bir kez de onlara anlattığını hayal ederdim. O vakit kurtulurdum omuzlarımdaki bu yükten. Bazen de batıya çevirirdim bakışlarımı. Belki de o taraftan gelecekti. Nasıl ki güneş bir taraftan batıp diğer taraftan doğuyordu, O da gittiği yönden değil, geldiği yönden belirecekti tekrar. Tüm dünyayı öğretisiyle fethetmiş olarak.

Evdeki erzak tükenmek üzereydi. Kasabaya inmem gerekiyordu ama kaç zamandır O gelirse diye evden ayrılamamıştım. Keçilerin memeleri sütle dolmuştu. Acıyla meliyorlardı. Gürültülerinden dikkatimi toparlayamıyordum. Ağılın kapısını açıp hepsini saldım. Ne yaparlarsa yapsınlar, yeter ki ezberimi bozmasınlar. Açlık ve yorgunluktan fazla uzaklaşamadılar. Eve girip tel dolaba baktım. Kalan tek parça ekmek de küflenmişti.

Bir gece, O'nun bahsettiği evrene bakar ve sözlerini kendi kendime tekrar ederken gökyüzünde, batıda bir ışık gördüm. Bu yöne doğru gelen bir noktadan ibaretti önce. Karanlıkta parlayan bir leke. Sonra ince bir çizgiye

dönüştü. Tam tepemdeyken gökyüzü aniden aydınlandı. Ve kuyrukluyıldız ışık saçarak doğuda kayboldu.

Son bir kez ufuğa düşürdüm bakışlarımı. Geri gelmeyecekti. Belki sıkılmıştı bütün bunlardan. Belki ölmüştü. Ne olursa olsun, artık vakit gelmişti. Ezberlediğim tüm kelimeleri insanlarla paylaşmalı, yükümü hafifletmeliydim. Sandallarımı ayağıma geçirdim. Deve derisi mataramı suyla doldurup doğuya, kasabaya doğru yürümeye başladım.

CÜCELER SARAYI

"There must be some kind of way out of here
said the joker to the thief."[1]

Bob Dylan, "All Along the Watchtower"

"Bunlardan başka, Üsküdar'da bir zamanlar bir de cüceler evi bulunmaktaydı. Sıradan insanlar için değil, cüceler için yapılmış bu evin hiçbir eksiği yoktu."

Orhan Pamuk, *Sessiz Ev*

Babam beni Gafro'ya sattığında on iki yaşındaydım. Veliahtın düğününe üç ay vardı. Şenlikler için soytarılara ve hilkat garibelerine ihtiyaç olduğunu duyan babam olacak o namussuz, soluğu uzak akrabamız Gafro'nun yanında almıştı.

"Bizim büyük oğlanı biliyorsun değil mi Gafro?" dedi. "Büyük derken, ilk doğan." Pis dişlerini göstere göstere sırıttı.

"Yıllarca cüce filan demedik, yemedik yedirdik, iç-

1. (İng.) Buradan bir kaçış olmalı / Dedi soytarı hırsıza.

medik içirdik. Sapasağlam kardeşlerinden ayrı tutmadık. Karşılıksız, en ufak bir iş beklemeden. Tanrı'nın takdiridir dedik. Ama geçen sene havale geçirip dili de tutulunca, artık annesi onu bu halde görmeye dayanamaz oldu. Zaten kalbi zayıf kadıncağızın. Bir gün bu dilsiz cüceye bakıp bakıp içlenirken küt diye gidiverecek, üç evladını ufak yaşta öksüz bırakacak diye korkuyorum."

Hava sıcaktı. Terliyordum. Babamdan gelen işkembe kokusu midemi bulandırıyordu. Başımı tembihlendiğim üzere öne eğmiştim. Yine de kendimi tutamayıp, arada bir kaçamak bakışlar atıyordum. Gafro'nun, babamın ettiği tek kelimeye inanmadığı yüzünden okunuyordu ama yine de müdahale etmiyor, sessizce dinliyordu.

Kalleş herif, Gafro'nun kayıtsızlığından ve benim mecburi sükûnetimden cesaret almış olacak ki yalanlarına kuyruk takmaya devam etti.

"Gitmediğimiz hekim, yaptırmadığımız büyü kalmadı Gafro. Çaresi yokmuş. Bana kalsa asla bırakmam, evlattır sonuçta, ama annesinin sağlığı mevzu bahis. Hekimdi, ilaçtı derken elde avuçta ne varsa eriyip gitti. Benim de işler kesat zaten."

Acındırma faslı bitmiş, sıra satışa gelmişti. Biraz soluklandı. Terini sildi. Mahsun mahsun baktı bana. Başımı okşadı. Belli ki daha önce çalışmıştı bu sahneye.

"Cücedir, dilsizdir ama oturmasını kalkmasını bilir, saygıda kusur etmez, sözden çıkmaz. Sağır da değil üstelik. Hem duyduğuma göre hükümdarımız cüceleri bilhassa severmiş. Dilsizler de yanından eksik olmazmış. Bu oğlan hem cüce hem dilsiz, daha iyisini arasan bulamazsın."

Başımı kaldırdım, kendini aptalca bir böbürlenmeye kaptıran adama baktım dik dik.

Babam ağzını yeniden açacaktı ki Gafro elini kuşağına daldırdı, kadife kesesinden çıkarttığı gümüşleri üç-

kâğıtçı herifin avucuna saydı. Ayak parmaklarımın üstünde yükseldim ama gümüşleri görmeye boyum yetmedi. Ne kadara satıldığımı asla öğrenemedim. Babam yalandan bir öpücük kondurdu alnıma. Bu onu son görüşümdü.

Gafro ile saraya doğru yürümeye başladık. Hava serinlemişti sanki. Elini omuzuma koydu. "Havale filan hikâye, dilin dayaktan tutuldu değil mi?" diye sordu. Yere baktım. Bir şey demedi. Ana kapıya geldiğimizde muhafızlar mızraklarını indirdiler. Devasa kapı sihirle açılıverdi sanki. İçeri girdik. Kapı arkamızdan aynı sihirle sessizce kapandı.

* * *

Gafro beni soytarıbaşının yanına götürdü. Onu köşeye çekti, kulağına bir şeyler fısıldadı. Kadife kesenin belirip kaybolduğunu gördüm bir an için ama gümüşlerin kimden kime geçtiğini anlayamadım. Sonra soytarıbaşı geri geldi. İki keten giysi verdi. Kıyafetleri evirip çevirdiğimi görünce, "Merak etme. Sana olur. Ne de olsa hepiniz aynısınız: küçük," dedi. Altın dişi parlayıp söndü.

Beni kalacağım odaya götürdü. Büyükannemin bahsettiği Cüceler Sarayı'ndan fırlamış gibiydi her şey. Minik yataklar, küçük tabureler, boyuma göre dolaplar. "Demek diğer insanlar böyle yaşıyorlarmış," diye düşündüm. Her şeyin bana göre olduğu bu dünya öyle hoşuma gitti ki, sonraki günlerde etrafıma bakınıp, dünyanın aslında böyle olduğunu hayal ettim. Herkes benim boyumdaydı, tüm eşyalar bana göre yapılmıştı. Kimse konuşmuyordu. Bütün dünya bu oda gibiydi. Küçük. Sessiz.

Sarayın işleyişini kısa sürede öğrendim. Soytarıbaşı biz cüceleri ve diğer bütün soytarıları avluda toplar, gü-

nün işlerine göre taksim ederdi. Saraya gelen komutanları eğlendirmek, saraylıların çocuklarına maskaralık etmek, bir sandal sefasını renklendirmek... Hükümdarın gözde soytarıları ise zatışahanenin canı istediğinde ona soytarılık yapmak üzere iç avluda kalırlardı. Arada bir yabancı elçilerin tabloları için poz vermek gibi alışılmışın dışında vazifeler de çıkmıyor değildi. Ama tüm soytarıların dört gözle bekledikleri yegâne olay şenliklerdi. Saray eşrafından birinin düğünü, doğumu veya büyük bir zafer için tertiplenen şenliklerde bahşişler her zamankinden daha bol olurdu. Alıştığımız düzenin dışına çıkmak ve kendimizi gösterme imkânı da cabası.

Saraya girdikten iki yıl sonra hükümdarın gözde soytarıları arasına girmeme de böyle bir şenlik vesile olmuştu. Hükümdar, küçük kız kardeşinin düğünü şerefine düzenlenen şenlikte yaptığım Komutan Topal Zargos taklidimi çok beğenmiş, soytarıbaşına bundan böyle iç avluda hazır bulunmamı, başka yerlere gönderilmememi buyurmuştu.

Düğünün ertesi günü, kalabalık dağıldıktan sonra hükümdar gözde soytarılarını havuz başına çağırttı. Bana Komutan Topal Zargos'un taklidini tekrar yaptırdı, çok güldü. İsteği üzerine soytarıbaşının taklidini de yaptım. Soytarılar arasında güreş müsabakası düzenledi. Ben birinci geldim. Sonra beni iki cüceyle aynı anda dövüştürdü, yine kazandım. Dilsiz olduğumu ancak bahşişimi vermek için yanına çağırdığında fark etti. Hükümdarın dilsizleri bilhassa sevdiğini biliyordum. Sevgisinin kaynağı merhamet değil, rahatlıktı. Koskoca hükümdarın, kullarıyla uzun uzadıya konuşması yakışık almazdı, oysa dilsizlerle işaret diliyle dilediğince sohbet edebilirdi. Bana kaç yıldır sarayda olduğumu, ailemin ne yaptığını sordu. Bir cüce için iyi dövüştüğümü söyledi. Ev ahalisiyle her gün kavgaya tutuştuğumu anlatmadım.

"Babamın kasap dükkânında her gün boyumdan büyük koyunları taşırdım hükümdarım," diye el işaretleriyle cevapladım.

O günden sonra sık sık huzuruna çağırdı beni hükümdar. Her zaman hoşuna giden taklitler, güreşler, su şakaları dışında benden özel olarak istediği bıçaklı hokkabazlık numaralarını, sihirbazlık oyunlarını da öğrenip yapardım. Bazen de diğer cüceler şaklabanlık yaparken beni ayağının dibine oturtur, benimle işaretleşirdi.

Bir keresinde cüce olmanın nasıl bir şey olduğunu sordu.

"Çok güzel efendim. Dünyam herkesinkinden daha büyük," diye cevapladım. Hiddetlendi.

"Bana soytarı cevabı verme! Gerçeği söyle. Emrediyorum," diye bağırdı. Etraftaki soytarılar bir an için durdular, ama birkaç saniye sonra hiçbir şey olmamış gibi şaklabanlıklarına devam ettiler. Beni kıskananlardan ikisinin pis pis sırıttığını gördüm. Hükümdarın beni denemediğini anlamıştım.

"Yüce efendim, cüce olmak," dedim titreyen parmaklarımla, "her an yanlış bir yerde olmak gibi. Hep başkasının evinde." Yutkundum.

"Nerede evinde hissedebilirsin biliyor musun cüce? Cüceler Sarayı'nda." Şaka yaptığını düşündüğüm için kahkaha atıyormuş gibi ağzımı açıp ellerimle karnımı tuttum.

"Gülmeyi kes. İnanmıyor musun yoksa Cüceler Sarayı'nın varlığına?" Sustum. Ne cevap vereceğimi bilemedim.

"Hâşâ efendim, ne haddime. Ben kimim ki zatıâlinizin sözlerinden şüphe duyayım. Bundan önce Cüceler Sarayı'nın hayal mahsulü bir yer olduğunu sanıyordum, yanılmışım. Affedin."

"Cüceler Sarayı elbette var. Hatta eğer benim lafım-

dan çıkmazsan seni oraya elçi olarak atamayı düşünüyorum," diye işaret etti eliyle. Birkaç saniye suratına bakakaldım. Kafam karışmıştı. Hükümdar birden kahkahayı bastı.

"O günlere daha var. Hadi sen şu Komutan Topal Zargos'u bir daha yap da neşelenelim biraz."

Bir şey demeden çınarın dibindeki kırık dalı elime aldım, kukuletamı yana devirdim ve topallamaya başladım. Hükümdar yine kahkahalara boğuldu.

* * *

Hükümdarı uzun süre görmedim. Sefere çıkmıştı. Yokluğunda soytarıbaşı beni nereye gönderirse oraya gittim. Ama aklım hep hükümdarın sözlerindeydi. Eskiden bir masal olarak kabul ettiğim Cüceler Sarayı gerçekten var olabilir miydi? Kitaplara, haritalara bakamıyordum, okumam yazmam yoktu. Olsaydı da beni kütüphaneye salmazlardı zaten. Diğer soytarılara da güvenemezdim. Beni kıskandıkları için bile bile yalan söyleyebilirlerdi. Başkalarına sormaya çekiniyordum. Açık vermek istemiyordum ama meraktan da kıvranıyordum. Bir keresinde derdimi Gafro'ya açmaya çalıştım.

"El âlemin ülkesini, sarayını bırak da kendi sarayına bak! Eskisi gibi gülünç olmadığını söylüyor soytarıbaşı. Yeni nümayiş hazırlamıyormuşsun hiç. İki kez de bıçak gösterisinde elini kesmişsin. Aklını başına devşir. Hükümdar gelmeden kendine çekidüzen ver," diye azarlayarak konuyu geçiştirdi.

Hükümdar bahar sonunda seferden döndüğünde pek keyifsizdi. Rivayetler çeşitliydi. Ganimetin azlığı, bazı komutanların çıkardığı huzursuzluklar, veliahtın beceriksizlikleri, en sevdiği kısrağının bacağının kırılması ve öldürülmesi... Bizi artık nadiren havuz başına istetiyor,

çağırıldığımız günlerdeyse ilgisiz ve durgun davranıyordu. Bir akşam onu neşelendirmek için kukuletamı devirip elimdeki hayalî bastona yüklenmek üzereydim ki:

"Sakın bir daha o Topal'ı yapayım deme, kelleni alırım!" diye bağırdı. O günden sonra diğer cüceler gibi sadece el şakaları, güreş ve sulu şaklabanlıklar yaptım. Hükümdarla aramın eski haline dönmeyeceğinden, Cüceler Sarayı bahsinin bir daha açılmayacağından korkuyordum.

Umudumu iyice yitirdiğim günlerden birinde soytarıbaşı yanıma geldi, hükümdarın beni emrettiğini söyledi. Başka kimseyi çağırmamıştı, tuhaf. Kalbim küt küt ata ata efendimizin huzuruna çıktım. Sedirde bağdaş kurmuştu. Elinde kıpkırmızı bir elma tutuyordu. Odadakilere çıkmalarını buyurdu. Yüzünde daha önce görmediğim bir gülümseme vardı.

"Cüce, Topal Zargos'u istiyorum," dedi ince uzun parmaklarıyla.

"Efendim, bir daha onun taklidini yaparsam–"

"Taklidini değil, kellesini istiyorum cüce."

Afalladım.

"Yüce efendim, ben basit bir soytarıyım, cellat değil. Kaldı ki–"

"Senin ne olduğunu biliyorum cüce. Ama bu iş başka. Yoksa o uğursuzu çoktan saraya çağırtıp cellatbaşının baltasının altına yatırtmıştım."

Ayağa kalktı.

"Bunu bilmek sana düşmez, ama sadece onu boğazlarken tereddüt etmeyesin diye söylüyorum. O bir hain ve bana karşı bir kumpas peşinde. Şu aralar nüfuzu iyice arttı. Alenen sarayda, saray celladı tarafından infaz edilirse ortalık karışabilir. O yüzden iş sana düşüyor. Hem Zargos yaşlı bunağın teki. Üstelik topal. Senin gibi bir cüce bile alt edebilir onu."

Bana yaklaştı, karanlık gözlerini gözlerime dikti.

"Haftaya kızının düğünü var. Köşküne özel bir nümayiş için gideceksin ve orada işini bitireceksin. Gerisini sana cellatbaşı anlatacak."

Geri geri yürüyerek kapıya doğru ilerlemeye başlamıştım ki:

"Cüce, eğer bunu başarırsan," diye işaret etti. Elmadan bir ısırık aldı. "Eğer bunu başarırsan, dile benden ne dilersen."

* * *

Cellatbaşının bana cesaret için verdiği ot yüzünden mi bilmiyorum, düğün gecesi hayal gibiydi her şey. Parça parça hatırlanan bir rüya. Köşke geldiğimi hatırlıyorum. Şişebazları, maymunbazları, sazendeleri. Sonra sıramın geldiğini, herkesin bana kahkahalarla güldüğünü. Rengârenk fenerleri, sıcağı, işkembe kokusunu. Benden sonra çıkacak çengileri. Kenarda bekleyen ip canbazını. Derken Komutan Zargos'un ayakyoluna gitmek için kalktığını, topallayarak o uzun ve karanlık koridora girdiğini anımsıyorum. Arkasından yaklaştığımı, eteğini çekiştirdiğimi. Ardından soytarılara özgü o abartılı hareketlerle ona bir numara yapmak istediğimi anlatmaya çalıştığımı, onun anlamadığını ama karşısındaki soytarıya hâlâ tonton tonton sırıttığını. Sonra bir anda elinden bastonunu kapıp sağlam bacağına tüm gücümle vurduğumu, topal bacağının onu taşıyamadığını ve dizlerinin üstüne düştüğünü, boyunun benimle bir olduğunu hatırlıyorum. Kuşağımdaki gösteri bıçağını çıkarttığımı, arkasına geçip onu boğazladığımı, çıkarttığı hırıltıları. Bir de yere düştükten sonra bile sırıttığını.

* * *

Cellatbaşı, kadim taş kitabelerin oradaki ıhlamurun altında beni bekliyordu. Cinayetin hemen ardından saraya dönmemin tehlikeli olacağını, bir süre saklanmam gerektiğini söylemişti. Terden sırılsıklamdım.

"Hallettin mi?" diye sordu. Başımla onayladım.

"Seni soytarı seni!" dedi gülümseyerek. "Efendimizden ne isteyeceğine karar verdin mi bakalım?"

Başımla bir kez daha onayladım. Kitabelerin arkasında bir baykuş üç kez öttü.

O sırada arkamda bir çıtırtı duydum. Sonra gerilen bir sicim. Gözlerimi kapadım. Ufukta, Cüceler Sarayı'nın dillere destan altın kubbeleri belirdi.

İYİ KALPLİ YOLCU

Suratı kir içinde, sümüklü bir oğlan çocuğu koşarak içeri girdi. Nefes nefese, "Baba... köye... yaşlı bir... amca... geldi... seni... görmek... istiyor!" dedi. Muhtar ayakkabısını giydi, hayırduaları okuyarak dışarı çıktı. Şehirlerden ve ticaret yollarından uzaktaki bu kuş uçmaz kervan geçmez köye yabancılar pek uğramazlardı. Uğrayanlar ise ya vali için vergi, ordu için asker toplayan görevliler, ya da hırsızlık, sapkınlık ve her türlü musibet peşindeki uğursuzlardı. Bu yüzden muhtar, o güne dek işe yaradığı görülmemişse de her yabancıyı hayırdualarıyla karşılamayı âdet edinmişti.

Avlu kapısının dışında saçı sakalı ağarmış bir adam bekliyordu. Selamlaştılar. İhtiyar yolcu muhtar sormadan anlatmaya koyuldu:

"Ben bir gezginim. Yerim yurdum, kimim kimsem yok. Şehir şehir, köy köy gezip ölümle karşılaşmayı umuyorum. Eğer izin verirsen, geceyi köyünüzde geçirmek istiyorum. Açlığımı bastıracak kadar yiyecek ve yatacak sıcak bir döşek karşılığında lezzetli yemekler pişirir, güzel hikâyeler anlatırım."

Muhtar, yolcuyu süzdü. Üzerinde yıpranmış fakat temiz gözüken kıyafetler, elinde dişbudaktan bir asa, sırtında muhtemelen sahip olduğu her şeyi sığdırdığı hasır

bir çanta vardı. Kırışık yüzü güneşten kararmıştı. Zayıflığına bakılacak olursa, daha önce gittiği yerlerde ona cömert davranılmamıştı. Yine de sağlıklı olmalıydı ki bu sapa köye kadar yaya olarak gelebilmişti. Konuşması bir serserininkine hiç benzemiyordu. Ayrıca izin isteyecek kadar nazik bir adamcağızdı. "Zararsız bir yolcu," diye düşündü muhtar, "belki bu kimsesiz yaşlı adama yardım etmek köyün kötü talihini döndürür."

* * *

Yolcu, muhtarın evinden gönderilen çorba, tavuk budu ve bulgur pilavıyla karnını doyurdu. Uzun süredir böylesine güzel bir akşam yemeği yememişti. Yol yorgunluğunun da etkisiyle, kullanılmayan bir ahırdaki samandan döşekte sabaha kadar deliksiz bir uyku çekti.

Sabah kalkar kalkmaz köy meydanının yolunu tuttu. Yolda oyun oynayan çocuklara rastladı. Onları seyretti bir süre. Çocuklar kendisine alıştıktan sonra onlara gittiği köylerden birinde öğrendiği "şeytan/melek" oyununu öğretti. Yorulduklarındaysa hepsini bir araya toplayıp hayatlarında ilk defa duydukları "Endülüs Köpeği" hikâyesini anlattı. Yanlarından ayrılmadan önce hepsini ayrı ayrı yanaklarından öpüp sevdi.

Meydana vardığında, köy erkeklerinin kavurucu güneşten kaçmak için sığındıkları gölgeliğe oturdu hemen. Hepsiyle tanışıp selamlaştı. Köylüler, yolunu şaşırıp unutulmuş köylerine gelen her yabancıya yaptıkları gibi bu yaşlı yolcuyu da soru yağmuruna tuttular: Kuzeydeki savaş ne âlemdeydi? Yeni bir peygamberden bahsediliyordu, onu görmüş müydü? Başkentte dünyanın en büyüleyici tapınağı yapılıyor muydu gerçekten? Ülkeyi kasıp kavuran Büyük Salgın'ın sonunda kendi köylerinin de bulunduğu doğuya, hatta civar köylere sıçradığı doğ-

ru muydu? Yolcu tek tek cevapladı. Kuzeydeki savaşta son zamanlarda büyük kayıplar vermişlerdi fakat durum lehlerine dönmüştü, zafer yakındı. O peygamber hakkındaki söylenti, peygamber olduğu söylenen kişiden daha hızlı ilerliyor olmalıydı ki, henüz onunla karşılaşmamıştı. Başkentte dev bir tapınak yapılıyordu gerçekten, hükümdar tüm dünyaya gücünü ispatlayacak eşi benzeri görülmemiş bu yapı için tüm servetini harcamaya hazırdı. Büyük Salgın'ın doğuya sıçradığı yalan, civar köylere kadar gelmiş olması ise daha da büyük bir yalandı, kendisi daha bir hafta önce bahsi geçen köylerde bulunmuştu ve herkes turp gibiydi, bu olsa olsa düşmanların yaydığı adi bir söylenti olabilirdi.

Köylüler aldıkları cevaplardan memnun, yolcuya yiyecek bir şeyler ikram ettiler. İçlerinden biri, "Çocuklarla aran çok iyi," dedi. "Seni onlarla oynarken gördüm."

"Evet, iyidir," diye yanıtladı yolcu, "kendi çocuklarımı ve torunlarımı salgında kaybettiğimden beri..." Cümlesini bitiremedi. Yüzündeki kırışıklıklar derinleşip birer uçurum oldular. Herkes susuyordu. Yufka yürekli bir köylü, yufka sesiyle, "Yarın hasat sonu sebebiyle küçük bir şenlik düzenlenecek," dedi. "Muhtara iyi yemek yaptığını, güzel hikâye anlattığını söylemişsin. Orada gösterirsin artık marifetlerini."

Yolcu zoraki bir gülümsemeyle, "Tabii, neden olmasın," diye cevapladı.

* * *

Yolcu, saatlerdir koca bir kazanın başında köylülerin daha önce adını bile duymadıkları bir yemek pişiriyor, pişirirken de her adımı uzun uzun açıklıyordu:

"Güneşte kurutulmuş biberleri küçük parçalar halinde..."

"Taze toplanmış çiğdemlerin yapraklarını ezip..."

"Tüccar babamın doğudaki rahiplerden öğrendiği bu gizli karışımı da ekledikten sonra..."

Bütün köylülerin bayıla bayıla, tabak tabak yediği müthiş yemeğin ardından, yolcu çember şeklinde dizilen köylülerin ortasına oturdu. Yollarda başına gelen komik olaylardan, gittiği köylerde duyduğu tuhaflıklardan bahsetti. Cinayetin yasal olduğu ülkeleri, insanların birbirlerini yediği köyleri anlattı. İnsanın kanını donduran cinli perili hikâyeler ve açık saçık fıkralar anlattı. Gezgin bir tüccar olan babasının doğuda, batıda, kuzeyde ve güneyde gördüklerini, oralarda öğrendiği meselleri tüm köylüler gülerek, içlenerek, ağlayarak ve uzaklara dalarak dinledi.

Şenliğin ardından şişman bir kadın, yolcuya yemeğe kattığı gizli karışımın ne olduğunu yaramazca sordu. Yolcu hasır çantasından çıkardığı şişedeki pek de iştah açıcı gözükmeyen yeşil-sarı sıvıyı salladı ve, "Bu bir aile sırrıdır," diyerek kadının talebini geri çevirdi. Tıpkı köylülerin bir süre daha köyde kalması konusundaki ısrarlarını, "Aynı yerde iki-üç günden fazla kalmak bana uğursuzluk getirir," diyerek kararlılıkla reddettiği gibi.

* * *

Yolcu, yeni bir köye yaklaştığında ölü bir incir ağacının altına gidip oturdu. Üstünü çıkardı. Salgın hastalık, bütün ailesini yok etmiş, bir ceza gibi onu öldürmemişti. O günden beri bedeninde onunla yaşayan hastalığın ürettiği irinleri birer birer patlattı. Akan sarı-yeşil renkli sıvıyı çantasından çıkardığı şişede özenle topladıktan sonra yoluna devam etti.

YEMEK

Değirmenci yedi gündür kayıptı. İlk gün yokluğu fark edilmemişti bile. Oğlunun ölümünden beri kabuğuna çekilmiş, sessiz, kendi halinde bir adam olmuştu. İkinci gün yokluğu hissedilmiş fakat üzerinde durulmamıştı. Değirmenciydi bu, arada bir gider, gelmez; nereye gittiğini de kimseye söylemezdi. Onu bazen kuzeydeki kentte erzak alırken, meyhanede şarap içerken, bazen de deniz kenarındaki yarlarda, zeytinliklerde tek başına gezinirken görürdü birisi. Çoğu kez ertesi gün sessiz sedasız evine dönmüş olurdu. Üçüncü gün fırıncının ısrarı üzerine muhtar konuyu üstünkörü soruşturmuş, dördüncü gün ise işin ciddiyetini idrak edip çevre köylere haber salmıştı. Köyün bütün erkeklerini kafileler halinde değirmenciyi aramak üzere toparlamıştı. Küçük topluluklar halinde, avını arayan hayvanlar gibi gözleriyle bir iz, kulaklarıyla bir ses peşinde köyün çevresini karış karış aramışlardı. Beşinci ve altıncı günlerin sonunda kafileler elleri boş, bacakları bitik, sesleri kısık halde köye dönmüşlerdi.

Ve yedinci günün sabahı, önceki günlerin yorgunluğu kalın bir yorgan gibi bakırcının üzerindeydi. Yattığından daha yorgun halde uyanmıştı. Rüyasında gördüğü kırmızı postlu koyun mu, üstündeki dünden kalma kirli ve terli giyecekler mi, değirmencinin belirsiz akıbeti miy-

di huzurunu kaçıran, bilemedi. Aramaya gece de devam edenlerin bir ipucu bulup bulamadıklarını merak etti.

Kalktı, avluya çıktı. Kuyudan çektiği soğuk suyla yüzünü yıkadı. Değirmenci hâlâ bulunamadıysa avcı ve nalbur birazdan kapısını çalar, hep birlikte kuzey yamaçlarını aramaya çıkarlardı. Küçük bir çıkın hazırlasa iyi olacağını düşündü. Kilere girdi, biraz peksimet, peynir ve ekmek aldı. Bacakları ağrıyordu. Ayazda geçecek koca günü düşününce içi sıkıldı. Değirmenciye küfür edecek gibi oldu, kendini tuttu. Derin bir nefes aldı. O anda, belli belirsiz bir zencefil kokusu duydu.

Aceleyle kapının önüne çıktı. Güneşli, tertemiz bir kış sabahıydı. Değirmencinin evine çevirdi bakışlarını. Saman çatılı evin bacasından tüten karanlık ve neredeyse elle tutulacak kadar yoğun dumanı görünce emin oldu. Huzursuzluğu yerini mutluluğa bıraktı. Değirmencinin cesedi bulunmuş, cenaze yemeği hazırlanmaya başlanmıştı bile.

Tüten dumanla birlikte yorgunluğu da uçup gitmişti. Avluya döndü. Ocağı yaktı. Kazanı suyla doldurup ateşe koydu. Alevleri seyrederken değirmenciyi kimin bulduğunu düşündü. Tepenin ardına giden muhtar mı, yoksa deniz tarafını kolaçan eden hekim mi? Bulan, diğerlerine nasıl haber vermişti? Cesedi bir başına mı bırakmıştı o sırada? Değirmenciyi köye nasıl getirmişlerdi, zorlanmışlar mıydı? Sanki asıl mesele ölen değildi de, kalanların çektikleriydi. İnsanın asla kendisini bir ölünün yerine koyamadığını düşündü. Ne olursa olsun, geride kalanların gözüyle bakıyordu olan bitene. Kaynayan suyun fokurdamasıyla düşüncelerinden uyandı. Yıkandı. Tıraş oldu. Özel günlerde giydiği beyaz gömleğini giydi. Göbeği, pantolonun üstünden beyaz bir top gibi sarkıyordu. Kemerini gevşetirken yemeğin nasıl olacağını, ihtiyar terzinin ne pişireceğini düşündü. Zencefil kokusu

karnını daha da acıktırmıştı. Yine de kahvaltı edip iştahını kapatmak istemedi. Yemek en geç öğlene kadar hazır olurdu.

Sokağa çıktı. İki kız çocuğu yanından koşarak geçti. Ellerindeki fileye doldurdukları bakır bardaklar birbirlerine çarptıkça çıkan sesler sokağı çınlatıyordu. Arkalarından anneleri iki torba dolusu erzakla sağa sola sallanarak onlara yetişmeye çalışıyordu. Tozlu sokakta yürürken başka analarla başka çocukların yanından geçip gitmelerini seyretti. Bir ölüm haberi alındığında, evdeki kap kacağı ve bir miktar erzağı toplayan kadınlar cenaze evine giderlerdi. Erkekler ise ölü evinin bahçesinde toplanırlar, evi cenazeye hazırlarlardı. Âdet böyleydi.

Değirmencinin evine giden yokuşu tırmanmaya başladı. Merhumun ataları, ta fi tarihinde, ne akla hizmetse rüzgârın uğramadığı bu köyün yanı başına bir yel değirmeni inşa etmişlerdi. Hemen yanına da küçük bir ev. Yel değirmeninin bir gün olsun döndüğünü gören olmadığı gibi, öyle bir rivayeti torunlarına anlatan bir ihtiyar dahi duyulmamıştı. Yine de o değirmen köyün tepesinde, her nasılsa tüm bakımsızlığına rağmen bembeyaz, yıllardır köyü izler dururdu.

"Değirmencinin evi," diye düşündü tekrar. Buraya hâlâ değirmencinin evi demek garip gelmişti. Ölü biri hâlâ bir şeylere sahip olabilirmiş gibi.

Bakırcı tepeyi çıktığında nefes nefese kalmıştı. Durdu. Alnındaki, ensesindeki terleri sildi. Bahçe kapısını açtı, içeri girdi. Ortalık fazlasıyla sessizdi. Oysa sohbet edip gülen erkekler, keyifle yemek hazırlığı yapan kadınlar, koşuşturan arsız çocuklar görmeyi bekliyordu. Bakırcı bu ağır havanın nedenini içten içe tahmin etmişti ve iştahı kaçmıştı.

Kuyunun etrafında toplanmış olan kalabalığa doğru ilerledi. Küçük bir tabureye büyük bedenini kondurdu.

Düşük suratlar ve fısıltılar yığınına sessizce selam verdi. Başlar inip kalktı. Fısıltılar bir an için kesildi, sonra devam etti:

"Balıkçı cesedi bulduğunda paramparçaymış."

"Kaza olabilir mi?"

"Sanmam. Cepkenini katlayıp kenara koymuş. Cep saatini de üzerine."

"Nedenini bilen var mı?"

"Çok kalmış mı suda? Kaldıysa çok kötü."

"Sorma, çok fena. Günlerce suda kalmış. Gövdesi tuzu emmiş, iyice şişmiş."

"Derdini anlatmazdı ki hiç bilelim."

"Oğlunun ölümünden sonra–"

"Oysa ne umutlarla gelmiştim."

"Kuyrukluyıldızın geçtiği seneden beri böyle tatsız bir durum olmamıştı."

"Evet, değirmencinin bu yaptığı düşüncesizlik."

"Tam bir saygısızlık. Geleneklerimizi, bizleri hiç düşünmemiş belli ki."

"Ben haberi alınca gelmekten vazgeçmiştim ama muhtar zorla getirdi."

Bakırcı hiçbir şey sormadı. Sadece dinledi. Kuyuya düşen cümlelerden değirmencinin cesedinin deniz kıyısında, giysilerinin ise yaklaşık elli kulaç yukarıdaki kayalıklarda tertipli bir biçimde demirci ve balıkçı tarafından bulunduğunu çıkarttı. Herkes bunun bir intihar olduğu konusunda hemfikirdi. Fakat nedeni konusunda görüş ayrılığı vardı. Oğlunun ölümünden beri neredeyse hiç konuşmadığını söyleyenlere, zaten hep sessizdi diyenler karşı çıkıyor; keşin tekiydi, üstü başı esrar kokardı diyenlerle, o mereti romatizması yüzünden içerdi, o da kırk yılda birciler tartışıyordu. Bakırcının en çok rağbet ettiği fikir, boğularak ölen oğlunun bedeninin asla bulunama-

ması nedeniyle değirmencinin çoktandır ruhsal buhran içinde olduğuydu. Köyün âdetlerine göre cenaze töreni gerçekleşememiş, cenaze yemeği yenememişti. Bu nedenle oğlunun kendisine ve köye dönemediğine inanan değirmenci, her nefesinde, her hücresinde oğlunun yokluğunu hissediyordu.

Bu sırada avludaki zencefil kokusuna safran kokusu eklenmişti. "Safranlı zerde mi yoksa?" diye ümitlendi bakırcı. Pek severdi. Burnuna belli belirsiz bir kavrulmuş badem kokusu da çalındı. Öğretmenin cenaze yemeğini hatırladı bakırcı. Tadı hâlâ damağındaydı.

Yemekte köyün tüm kadınlarının emeği vardı ama neyin nasıl yapılacağına karar veren ve en önemlisi ana yemeği bizzat hazırlayan kişi ihtiyar terziydi. Geleneğe göre, cenaze evindeki ana yemeği hazırlamak köyün en yaşlısına düşerdi. Çünkü bir sonraki cenaze büyük olasılıkla onunki olacaktı ve kendisine gösterilmesini istediği saygıyı ve hüneri merhuma göstereceğine şüphe duyulmazdı.

Mutfaktan çıkan bir çocuk koşarak muhtarın yanına geldi, kulağına bir şey fısıldadı. Bunun üzerine muhtar elini havaya kaldırdı ve bahçedeki kalabalığa seslendi:

"Yemek yakında hazır olacakmış. Haydi herkes eve girsin ve almak istediklerini alsın!"

Âdetlere göre, eğer ölünün soyunu devam ettirecek kimsesi yoksa evindeki bütün eşyalar, taburesinden bardağına kadar, köy halkı arasında paylaşılırdı. Her ev, sahibiyle beraber ölürdü. Değirmencinin vârisi yoktu. Karısı Büyük Salgın'da, tek oğlu ise bir sene önce boğularak ölmüştü. İşte şimdi de değirmencinin bir avuç eşyası köylüler arasında paylaşılacaktı. Cenaze yemeği bitip herkes elinde evden bir eşyayla çıkıp gittiğinde, bir cesetten geriye nasıl sadece kemikleri kalırsa, değirmencinin evinden geriye de sadece bembeyaz, çıplak duvarlar kalacaktı.

Herkes evin kapısına doğru gönülsüzce yöneldi. Değirmencinin evi de kendi gibi fakirdi. Kararmış bir ahşap masa, iki sandalye, tahta gibi sert bir döşek, birkaç şamdan, köşeye yığılmış bir çuval, elbise dolabında çoğu kirli olan kıyafetler, kış günleri için kalın abalar, lime lime olmak üzere olan soluk kırmızı bir halı, duvara asılmış eski bir kılıç, lületaşından iki pipo, çekmecelere tıkıştırılmış bir yığın ıvır zıvır. Bakırcı da, diğer köylüler gibi isteksizce, rasgele birkaç eşya almıştı. Deve derisinden bir matara ve dişbudaktan bir asa.

Bakırcı tekrar bahçeye çıktığında yer sofrasının hazır olduğunu gördü. Cevizli çöreklerin dumanı tütüyordu. Ekşi hamurdan ıspanaklı börek, közde patlıcan, ciğer sote, pazı dolması, zerdeçallı pilav, zeytinyağı ve kekikte terbiye edilmiş bıldırcın butları, acılı dolmalar ile donatılmıştı sofra.

Köylüler acele etmeden yerlerini aldılar. Değirmenci kendini bir uçurumdan denize bırakmış ve suda günlerce kalmış değil de, ayağı takılıp kafasını taşa çarparak veya atının çiftesiyle kaza sonucu ölmüş olsaydı, sofrada tam anlamıyla yer kapma yarışı yaşanırdı.

Herkes yerleşince kısa bir dua okundu. Ardından sözü muhtar aldı. O teskin edici, derin sesiyle konuşmaya başladı:

"Köyümüz bir ağaç gibi. Köklü ve yaşlı. Ve her ağaç gibi köklerinden, geçmişinden, geleneklerinden aldığını dallarına ileterek büyümeyi, çoğalmayı sürdürüyor. Hepimiz, bu köyün alçakgönüllü sakinleri, işte bu ağacın meyveleriyiz. Büyüyen, gelişen ve olgunlaşan her meyve gibi bizler de bir gün, er ya da geç, tutunduğumuz daldan kopup toprağa geri düşeceğiz. Fakat bu düşüş, bildiğiniz üzere, bir son, bir ayrılık değil, bir kavuşma aslında. Gölgesine düştüğümüz ağacın dibinde tekrar toprağa karışacak ve bizi yaratıp olgunlaştıran ağacın büyümesi,

yaşamını sürdürmesi için katkıda bulunacağız. Halihazırdaki ve bundan sonraki tüm meyvelerin içinde biraz da biz olacağız. Zaten bir köy, bir topluluk olmak demek bu değil mi? Birbirine bundan daha bağlı, daha birlik içinde bir toplum mümkün mü? Hepimiz biriz ve birbirimize aitiz."

Muhtar durakladı. Gözlerini kendisini izleyen kalabalık üstünde gezdirdi. Derin bir nefes aldı ve devam etti:

"Hayatına her ne gerekçeyle ve ne şekilde son vermiş olursa olsun, değirmenciyi de aramıza, içimize almamız gerekiyor."

Bakırcının gözünün önüne değirmencinin kayalıkların dibinde, günlerdir denizde yatan cesedi canlandı. Muhtar konuşmasının sonuna gelmişti.

"Bu son görevimizi her şeye rağmen yerine getirmemiz, köyümüzün birliği ve geleneklerimizin sürekliliği için elzem. Lütfen bunu unutmayın. Afiyet olsun."

Birkaç kişi mırıldanarak itiraz etti, dudak büktü ama artık anlamı yoktu. Tüm köy değirmencinin bahçesinde kurulan sofraya oturmuş, ihtiyar terzinin cenaze yemeğini getirmesini bekliyordu.

Terzi mutfak kapısında göründü. Sofraya doğru yürümeye başladı. Sessizlik. Peşinden dört delikanlı, koca bir kazanı taşıyarak geldiler. İhtiyar terzi, muhtardan başlayarak tek tek herkesin tabağına cenaze yemeğini dağıttı. Sonra masanın ucuna geçti. Başı önde, bir dua okudu. Dua bitince herkes eline kaşığını aldı ve yemeye başladı. Bakırcı, ilk lokmayı ağzına attı ve yüzünü buruşturdu.

"Tam korktuğum gibi... Deniz tuzu bütün tadını kaçırmış," diye düşündü.

UZAKTAKİ

Biri kapıyı kırmak istercesine yumrukluyor. Peşinde vahşi hayvanlar varmış gibi, "Lütfen yardım edin! Acıyın, açın kapıyı!" diye haykırıyor. Bir diğeri evde hâlâ canlı kimse olup olmadığını anlamak için pencereden içeri bakıyor. Siyah yaralarla, yeşil irinlerle kaplı yüzünü görmemek için gözlerimi kapatıyorum. Bu sefer de mide bulandırıcı kokusunu duyuyorum.

Elimde keskin bir bıçak, kapının dibinde bekliyorum. İçeri girmeye yeltenirlerse onları eşikte haklayacağım. Tanrı'dan şu lanetli ucubelerini yorgun düşürüp kapımdan defetmesini diliyorum. Dualarım kabul oluyor ve kapıyı bir süre daha yumrukladıktan, umutsuzca bağırıp çağırdıktan sonra vazgeçiyorlar. Tükenmiş bedenlerini birbirlerine yaslayıp, köye geri yürümeye başlıyorlar. Tepeden aşağı uzanan karanlık yolda kaybolurlarken, "Kurtulacağını sanma! Sen de gebereceksin!" diye lanet okuduklarını duyuyorum.

* * *

Üzerinden onca vakit geçmesine rağmen o dehşet dolu günleri birer kâbus olarak tekrar tekrar, en canlı halleriyle yaşıyorum. En sık gördüğüm kâbusta –her za-

manki gibi katılmadığım– şenliğin ertesi günü köye indiğim zaman karşılaştığım korkunç manzara gözümün önüne geliyor. Tüm bedenleri sarı-yeşil irinlerle kaplı iğrenç kokulu çocuklar, kapkara yaralarla kaplı yüzlerinde ağıza benzeyen bir delikten kan ve safra kusan anne ve babalar, bütün sokaklarda karşıma çıkan, kimsenin gömmeye ne halinin ne de cesaretinin olduğu, tanınmayacak haldeki cesetler, yüksek sesle inleyenler, yardım ve merhamet dileyenler, yaşlı bir gezgine en ağır bedduaları edenler...

Başka bir kâbusta köyden uzağa, evime doğru koşuyorum. Hastalıklı bir ata binmiş hastalıklı bir binici peşimden dörtnala geliyor. Nal sesleri gittikçe yaklaşıyor, daha hızlı koşmaya çalışıyorum ama artık yorgunum, atlının her an daha da yaklaştığını duyuyorum ve tam salgının ölümcül nefesini ensemde hissettiğimde evime varıyor, kurtuluyorum.

En korkunç kâbusumda ise hastalığın birer hilkat garibesine dönüştürdüğü, ölüme mahkûm iki köylü kapıma dayanıyor, çaresizce yardım dileniyorlar. Belki gerçekten onlara yardım edebileceğimi düşündüklerinden, belki beni de hasta etmek için. Bütün kâbus boyunca elimde bıçakla bekliyorum. Kalp atışlarım hızlı ve nefeslerim sık. Eve girerlerse onları tiksinç, hasta bedenlerine dokunmadan nasıl geberteceğimi planlıyorum.

Fakat eninde sonunda sabah oluyor ve ben uyanıyorum. Gün ışığı, bir parşömenden farksız olan cildime vuruyor. Yataktan kalkıyorum. Sağlam elimle yüzümü yıkıyor, kendime geliyorum. Aynada tamamen yanmış, bir insana ait olamayacak kadar gerilmiş ve ifadesizleşmiş yüzümü, kafa derimi görüyorum ama umursamıyorum. Yirmi yıldan sonra alıştım artık. Toprak husumeti yüzünden evimizi kundaklayan köylülerin bana hediyesi. Gözlerim görecek kadar açık ve dudaklarım yemek

yiyecek kadar hareketli, bu bana yetiyor. Sağ ayağımı sürüyerek kapıya doğru yürüyorum. Beni hep bir ucube olarak gören köy halkından uzaklaşmak için yüksek bir tepeye kurduğum evimden çıkıyorum. Aşağıda salgının kırıp geçirdiği köyü seyrediyorum. Sokaklarda en ufak bir kıpırtı yok. Tarlalar, bahçeler bakımsız. Tek bir baca dahi tütmüyor. Yanık yüzümün izin verdiği kadar gülümsüyorum. Yukarıya, ta buraya kadar gelen çürümüş ceset kokusunu mutlulukla içime çekiyorum.

KUTSAL

Güneş doğmak üzereydi. Gökyüzü kızıl. Bulutsuz. Yine de hava bozacak diye düşündüm. Ahıra gittim. İçerisi sıcaktı ve leş gibi kokuyordu. Beni görünce bütün koyunlar, kuzular melemeye başladı. Kapıyı açtım. En yakınımdaki koyunu dışarı sürükledim. Diğerleri onu kuzu kuzu takip ettiler. Sıcak yuvalarından bu kadar kolay vazgeçebilmelerine gıpta ettim. Ben battaniyemin altında kalıp bu ayaza çıkmamak için neler vermezdim oysa.

Son koyun dışarı çıktıktan sonra kapıyı kapattım, çengeli taktım. Ellerim üşüyordu. Koyunların önünde yürümeye başladım. Köpeklerim sürünün arkasını topluyor, dağılmasına mâni oluyorlardı. Biri kapkaraydı, diğeri kar beyazı. Adları yoktu. Sadece üçümüzdük bu dağda. Issızlığın ortasında. Kimin dağ başında bir isme ihtiyacı olurdu ki.

Tepeyi çıkarken koyunların bir an olsun birbirlerinden ayrılmadıklarını düşündüm. Her biri diğeriyle sürekli temas halindeydi. Her koyun bir başkasına dokunuyordu. Bir bakıma en öndeki koyun ile en sondaki koyun birbirlerine değiyorlar, birbirlerini ısıtıyorlardı. Etten örülmüş, büyük, beyaz bir battaniye.

Çayırlığa vardığımızda otların üzerinde çiy vardı hâlâ. Çulumu serdim, oturdum. Çıkınımdan aldığım peksimeti

kemirmeye başladım. Tam matarama uzanmıştım ki nal seslerini işittim. Batıdaki tepeden geliyordu. Başkent tarafından. Haydutlar mı diye düşündüm önce. Ayağa kalktım. Elim belime gitti. Belki de yoldan çıkmış iki yolcuydu. Fark etmezdi. Burada kimse kimsenin dostu değildi.

Az sonra tepede iki gölge belirdi. Işık arkalarından vuruyordu. Ata binmiş iki adamdan çok, üst tarafları insan, alt tarafları at olan canavarlara benziyorlardı Bir an durdular öylece. Sonra bana doğru gelmeye başladılar. Yaklaştıkça iki atlıya dönüştüler. Zırhlarının metalik gürültüsü kulağımı tırmaladı.Yanlarında kılıçları sallanıyordu. Yaklaştılar. İki asker. Biri sakallı. Kaba. Öbürünün yüzü nazik. Zayıf. Selam sabah etmeden:

"Burada şu aşağıdakinden başka çiftlik var mı?" diye sordu Kabasakal.

"Hayır," dedim.

"Senin mi orası?"

"Evet."

Vergi için mi gelmişlerdi yine? Hayır, olamazdı, yanlarında tahsildar veya kâtip yoktu. Başka bir şey istiyorlardı. Sebebini bilmiyordum ama cevabımın bana pahalıya patlayacağını anlamıştım.

Adımı sordular. Söyledim.

"Toplan, bizimle geliyorsun," dediler.

"Nereye?" diye sordum. Cevap vermediler. "Basit bir çiftçiyim ben. Yalnız bir çoban."

"Emir var," dedi Kabasakal. "Fazla konuşma!"

"Başkente," diye yumuşattı zayıf olan. Kabasakal ona ters ters baktı.

"Koyunlarım ne olacak?" diye sordum. "Benden başka kimse yok çiftlikte. Bir başıma yaşıyorum. Başıboş kalacak koca sürü. Yazık, günah."

"Sen buna koca sürü mü diyorsun!" diye pis pis güldü Kabasakal.

Diğeri yine daha anlayışlıydı. Beni teskin etmeye çalıştı:

"Bir şey olmaz," dedi. "Her sürü bir çoban bulur kendine, merak etme."

Ne dediysem ikna edemedim. Emir katiydi, zaman kısıtlı. Koyunları ağıla geri götürecek vakit yoktu. Beni çağırtanlar düşünmüşler miydi hiç koyunlarımın akıbetini? Sanmam. Hepsi bir yana kim istetmiş olabilirdi ki benim gibi bir garip çobanı? Kendi halimde yaşayıp gidiyordum. Orada bir yerde, mutluymuş gibi.

Askerlerle bir an önce yola koyulmaktan başka şansım olmadığını anladım. Köpekler aç kalmasın diye çıkınımı çulun üstünde açık bıraktım. Yola koyulduk. Koyunlar olan biteni umursamadan otlamayı sürdürüyorlardı.

* * *

Başkente kadar durmadan gittik. Ya gerçekten acil bir durum vardı ya da askerler beni getirme emrini veren kişiden ölesiye korkuyorlardı. Şehrin harap surları gözüktü önce. Yıkık dökük duvarlarından incir ağaçları boy vermeye başlamıştı. Doğu kapısından içeri son sürat girdik. Sokaklar boştu. Eskiden esir pazarının kurulduğu yerde terk edilmiş birkaç at arabası duruyordu. Yanmışlardı. Sarhoşun teki, arabanın karanlık gölgesinde sızmıştı.

Koyunlarımın akıbeti ile ilgili tasalarım, şehre girmemizle birlikte yerini başka bir endişeye bırakmıştı. Beni buraya kim, niye getirtiyordu? Mahkemeye çağırılmış olamazdım. Şu kısa ömrümde kimseyle husumetim olmamıştı. Ben altı aylıkken vefat eden subay babamın anneme, annemin de ölüm döşeğinde bana bıraktığı topraklarda yaşayıp gidiyordum yıllardır. Tek başıma. Senede iki kere mahsulü ve hayvanları satmak, iki kere de tohum ve yem almak için başkente gelirdim, o kadar. Yine de belli

olmazdı bu hâkimlerin işi. Belki de bir asilzade toprağıma el koyduğunu söyleyecekti. Ya da bir komutan tüm hayvanlarımı ve ürünlerimi kendi birliğine bağışlamamı emredecekti. Ne de olsa zor zamanlardan geçiyordu ülkemiz. Kuzey Savaş'ı kaybedilmişti. Hükümdarın savaşta öldürüldüğü biliniyor, tahtın tek vârisi olan kardeşinin ise bu sorumluluğu kaldıramayacağını anladığı için siyanür içtiği söyleniyordu. Kardeşinin, korkusunun değil bir kumpasın kurbanı olduğu da dedikodular arasındaydı. Her halükârda taht sahipsizdi, ülke hükümdarsız. Arşivler, soy kütükleri didik didik edilmiş, vârislerin peşine düşülmüştü. Bunlar yetmezmiş gibi güneyden gelen bir musibetten bahsediliyordu son zamanlarda. Bir salgın hastalık veya bir çekirge sürüsü. Hangisi olduğunu bilmiyordum. Çünkü hiçbir haber bana olduğu gibi ulaşmazdı. Çiftliğe gelen yol o kadar bozuk ve dolambaçlıydı ki, tüm haberler yolda tanınmaz hale gelirdi.

Asilzade konaklarının sıra sıra dizildiği caddeyi kat ettik. Buraları önceden bilmesem, bu bakımsız evlerde soyluların yaşadığını aklımdan bile geçirmezdim. Adliyeyi ve kışlayı da geçince tahminlerimde yanıldığımı anladım. Fakat bu beni rahatlatacağı yerde daha çok korkuttu. En korkunç bela, bilmediğindir ne de olsa.

Mezarlıkta, yosun tutmuş mezar taşlarının arasında yeni kazılmış bir çukur gördüm. Paslı bir kürek, çıkarılan toprağın oluşturduğu yığına saplanmıştı. Yığının yüksekliğine bakılırsa yarım bırakmışlardı işi. Toprak, rüzgârla havaya savruluyordu. Üzerindeki bütün evlerin yandığı bir sokaktan geçtik. Evlerin çoğu yıkılmıştı. Geri kalanlar ise kısmen ayakta duruyordu. Duvarları siyaha boyanmış yatak odaları, sadece iskeleti kalmış dolaplar, karanlık bir dünyaya açılıyormuş hissi veren boy aynaları gözüküyordu evlerin içlerinde. Sokağın sonundaki ev ise yanmış, kararmış kitaplarla doluydu. Belki bir kütüpha-

neydi orası. Küle dönmüş cümleler rüzgârla havaya savruluyordu.

Ardından, bir zamanlar büyük bir heyecanla açılan, fakat artık kimsenin yüzüne bakmadığı saat kulesinin yanına geldik. Neredeyse on yıldır saat dokuzu çeyrek geçiyordu. Kabasakal yavaşladı. Bir anlam arar gibi saate baktı uzun uzun. Akrebe mi inanacaktı yoksa yelkovana mı? Sonra ani bir hareketle atını akrebin gösterdiği yöne doğru sürdü. İleride bir koruluk, koruluğun girişinde dev bir baykuş heykeli vardı. Anlamıştım, saraya gidiyorduk. İçimi endişe kapladı.

Ana kapıyı muhafızlar koruyordu. Zayıf olan asker atından indi, muhafızların komutanının kulağına bir şeyler fısıldadı. Komutan bir anda bana çevirdi bakışlarını. Gözlerinde şükran ve merak arasında bir ifade gördüm. Sonra rütbesinden beklenmeyecek bir heyecanla askerlerine bağırarak aceleyle kapıyı açtırdı.

Hükümdarın ikametgâhına giden uzun yolun iki tarafındaki çınar ağaçları çıplaktı. Yokuştan aşağı soğuk bir rüzgâr esti. İki su damlası yüzümde patladı. Yağmur başlıyordu. Sürüm ve köpeklerim aklıma geldi.

* * *

Geniş bir bahçedeydim. Şapkamı elime almış bekliyordum. Bir çobanın sarayda ne işi olurdu ki? Bahçenin ortasında içi boş bir havuz, havuzun ortasında çalışmayan bir fıskiye vardı. Yeşil, çamurlaşmış bir sıvı yatıyordu dibinde. Derken tam fıskiyenin ucuna bir ishak kuşu kondu. Güpegündüz. Bu saatte burada ne aradığını düşündüm. Tam o sırada bahçenin demir kapısı açıldı. Beni çağırdılar.

Karanlık yüzlü iki saray görevlisi önümden yürüyordu. Sıvaları dökülmüş büyük bir binaya girdik. Merdivenlerden indik, penceresiz koridorlardan ilerledik, ka-

pılardan geçtik, nemli tünellerde dolandık ve nasıl olduysa geniş, ışıkla ve yaşlı adamlarla dolu bir odaya vardık. Hepsinin parlak, saten cüppeleri vardı. İşlemeleri gözümü alıyordu. Susuyorlardı. Etrafımda çember şeklinde dizilmişlerdi. Siyah cüppeli olan, başıyla yanımdaki görevlilere bir işaret verdi. Görevliler, ben daha ne olduğunu anlayamadan üstümdekileri çıkardılar. Odanın ve herkesin ortasında bir anda anadan doğma kalıverdim. Koca odada saklanacak, kaçacak yer yoktu. Ne yapacağımı bilemiyordum. Ağzımı açamayacak kadar şaşkındım. Hiçbir şey anlamamıştım. Elimle mahrem yerlerimi örtmeye çalıştım. Üşüyordum.

İhtiyarlar bana yaklaştılar. Etrafımda oluşturdukları çember yavaş yavaş daralıyordu. Anlamadığım bir dilde konuşmaya başladılar. Konuştukları dilin korkutucu bir tınısı vardı. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Birileri bir şeyler soruyordu belli ki, diğerleri cevap veriyordu, şaşırıyorlardı bazı cevaplara, arada bir tartışıyorlardı, birbirlerine karşılık veriyorlardı, anlamadığım kelimeler, cümleler uçuşuyordu başımın etrafında, kelimelerden bir taç, daraldıkça daralıyordu çember, sonra ellerini uzattılar bana doğru, başım dönmeye başladı, sadece eller görüyordum, bana dokunmaya çalışan bedensiz eller, alnıma, burnuma, boynuma, koluma, sırtıma, karnıma, ayağıma dokunuyorlardı, sıcak, kurumuş eller, herhangi bir yerime, her yerime, bir iz arıyorlardı sanki, bir işaret, ışık çok parlaktı, bayılacaktım neredeyse, evirip çevirdiler beni, en sonunda içlerinden biri ensemde saçlarımın altına gizlenmiş lekeye dokundu ve bir sevinç çığlığı attı. Hepsi lekeyi teker teker inceledi ve onaylayan homurtular çıkardılar. Tüm dünya, hatta zaman durdu sanki o an. Sesler kesildi. Eller uzaklaştı. Az önceki karmaşa yerini huzura bıraktı. Mutlak sessizliği, sonradan müneccimbaşı olduğunu öğrendiğim siyah cüppeli ihtiyar bozdu:

"Aradığımız kişi O! Kurtarıcımız O!"

* * *

Kuzey kulesinin tepesine yerleştirdiler beni. Odam genişti. Ortasında yumuşacık bir yatak, kaliteli çarşaflar, kuştüyü yastıklar. Pencerenin önünde bir sedir. Karşısında meşe bir masa. Duvarlarda av tasvirleri. Pencereden baktığımda tüm kent ayaklarımın altındaydı. Yıkık dökük ve bakımsız. Ufukta, ovayı çevreleyen dağlar seçiliyordu. Zirvelerinde yılın ilk karı, birer hale gibi.

Burası bir hücre miydi, yoksa iltimaslı misafirleri yerleştirdikleri özel bir oda mı, karar veremiyordum. Hayatımda hiç böyle güzel bir odada kalmamış, hiç bu kadar el üstünde tutulmamıştım. Günde beş kez mükellef bir öğün geliyordu önüme. Her isteğim, emir muamelesi görüyordu: banyo, tıraş, giyecek. Krallar gibiydim. Öte yandan odamdan çıkmama, kimseyle görüşmeme izin verilmiyordu. Kapımda dört asker aralıksız olarak nöbet tutuyordu.

Topal bir adam bana hizmet ediyordu. Ağzı kulaklarındaydı. Bir sabah bana kahvaltımı getirdiğinde, ona neden buraya getirildiğimi, neden burada tutulduğumu bilip bilmediğini sordum. Güldü.

"Sadece ben değil, tüm ülke biliyor efendim," dedi.

"Niyeymiş peki?" diye heyecanla sordum ama o beni duymamıştı sanki.

"Sizi çok aradılar. Sonunda en olmadık yerden çıktınız. Kimin aklına gelirdi ki! Dağda tek başına yaşayan ama kanı kutsal olan bir çoban! Vay be!"

Aslında saraya aşinaydım ben. En azından öyle olduğumu sanıyordum. Küçükken annem bana sarayı anlatırdı. Eşi benzeri olmayan tabloları, şatafatlı avizeleri, bir giydiğini bir daha giymeyen saray hanımefendilerini, dil-

lerden düşmeyen şölenleri dinleyerek büyümüştüm. Fakat annemin kelimelerle inşa ettiği saray, içinde bulunduğum bu yıkık dökük, neredeyse ölü yapıdan çok farklıydı.

Annem, babamla tanışmadan ve çiftliğe taşınmadan önce sarayda hizmetçiymiş. En iyilerinden hem de. Varlığını hissettirmeden, fare gibi sessiz hareket edermiş. Efendisinin isteğini efendisinden önce sezer, eksikleri daha eksilmeden yerine koyarmış. Öyle iyiymiş ki çok kısa sürede hükümdârın özel hizmetçilerinden biri olmuş. Hükümdar da çok memnunmuş annemden. Onu diğerlerinden ayrı tutarmış. O kadar ki, hiç âdeti olmadığı halde annemi o sırada önemsiz bir subay olan babamla kendi eliyle evlendirdiği yetmezmiş gibi, onlara çiftliği de bağışlamış. Kısa bir süre sonra, kuyrukluyıldızın geçtiği sene de ben doğmuşum.

Zaman zaman odamın kapısı gürültüyle açılıyor, birtakım adamlar telaşlı ve saygılı adımlarla içeri giriyorlardı. Bir keresinde çok yaşlı bir uşak getirdiler. Sadece yüzüme baktı ve kafasıyla onayladı. Bir başka gün iki tane kısa boylu, açıkgözlü terzi geldi. Etrafımda dolanıp durdular, beni evirip çevirip ölçülerimi aldılar. Sadece akıllıların gördüğü kumaştan yapılan elbise geldi aklıma. Son olarak başdanışman geldi beni görmeye. Taht boş olduğundan o an için sarayın ve ülkenin en tepesindeki kişiydi. Yanında bir araba saray görevlisi ve asker vardı. Müneccimbaşı da yanındaydı. Benimle hiç konuşmadılar. Kendi aralarında fısıldaşıyorlardı. Bir ara başdanışmanın, "Gerçekten onun oğlu mu?" diye sorduğunu işittim. Müneccimbaşı gözleriyle onayladı.

* * *

Yedi gün sonra uykumun ortasında dört asker odama geldi. Başlarında müneccimbaşı ve başdanışman var-

dı. Beni karanlık bir odaya götürdüler. Yine soydular. Yıkadılar. Direnmedim. Sonra üstüme geçen gün gelen terzilerin diktiği elbiseyi giydirdiler. Bir de kırmızı bir cüppe. Penceresiz bir odaya aldılar beni. İki çocuk hiç durmadan dua okuyordu. Orada ne kadar kaldım bilmiyorum. Çıktığımızda güneş çoktan doğmuştu.

Ben, müneccimbaşı ve başdanışman bir tahtırevana bindik. Sokaklar daha önce hiç görmediğim kadar kalabalıktı. Tüm ülke şehre akmış gibiydi. Herkes yolumuzu gözlüyordu. Yüzleri gülüyordu hepsinin. Sokaklar cıvıl cıvıldı. Bir tören, bir düğün havası vardı. Arada konuşmalar, sesler duyuyordum: taht, büyü, lanet, kurban, hükümdar... Bu şehir geçen hafta doğu kapısından girdiğim şehir değildi. Büyük tapınağın önünde durdu tahtırevan. İndik. Etrafımızda başı sonu olmayan bir kalabalık.

Az sonra tapınağın tepesindeydik. Güneş de bizim tepemizde. Binlerce göz üzerimizdeyken bin basamak tırmanmıştık. Tapınak insan denizinin ortasında bir adaydı. Üç kişi, bu adanın ortasında dikiliyorduk. Etrafımızda bizi izleyen, coşkulu bir deniz.

Tuhaf bir oyundaydık sanki. Üçümüzün de üzerinde tuhaf kostümler vardı. Törenlerde giyilen, yakaları altın işlemeli uzun, ipek cüppelerden giyiyorduk. Benimki kırmızıydı. Neden bilmem, beyaz sakallı müneccimbaşı siyah, kara sakallı olan başdanışman da beyaz giyinmişti. Müneccimbaşının sağ elinde altın saplı bir kılıç, diğer elinde ne işe yaradığını bilmediğim gümüş bir küre vardı. O kürenin üzerinde büyük, altından bir halka duruyordu. Müneccimbaşının sırtındaki kadife pelerin bizi izleyen kalabalığı sakinleştirmeye çalışır gibi bir aşağı bir yukarı dalgalanıyordu. Başdanışman ise hemen arkamızda duruyordu. Elmacıkkemikleri çıkmış, gözleri çökmüştü. Sessizlik sağlanınca, elindeki parşömeni yüksek sesle okumaya başladı:

"Uzun arayışlar sonunda, hükümdarını yitirmiş yenik ve yorgun vaziyetteki ülkemizin ve biçare halkımızın makûs talihini değiştirecek olan..."

Kurumuş dudaklarından dökülen kelimeler kalabalığın arka tarafına yaklaştıkça tuhaf bir biçimde yuvarlandıkça büyüyen kartopu misali kuvvetleniyor olmalıydı, çünkü en gürültücü ve en coşkulu topluluk en arkadaydı. En çok onlar istiyorlardı beni. Kalabalığa baktım. Herkes birbiriyle temas halindeydi. Herkes bir başkasına dokunuyordu. Bir bakıma, en öndeki yaşlı adam ile en arkadaki yeniyetme birbirlerine değiyorlardı. Heyecanları, korkuları, hırsları birinden öbürüne geçiyordu. Bencillikten mürekkep, kocaman, şuursuz bir canavar.

Başdanışman son cümlesini okuduktan sonra kalabalıktan bir gürültü yükseldi. Müneccimbaşı iki elini havaya kaldırdı, bu kontrol edilmesi zor yaratığı ustaca sakinleştirdi. Sonra bana döndü. Dizlerimin üzerini çökmemi söyledi.

Çöktüm.

Çıt çıkmaz olmuştu. Güneş tepemde, insanlar altımdaydı. Sabırsızlandıklarını hissedebiliyordum. Her geçen saniye daha da yoğunlaşan bir güç yayıyorlardı havaya. Kurtuluşları ete kemiğe bürünmüş, karşılarında duruyordu. Bir an önce kavuşmak istiyorlardı ona. Bu gövde, bu organlar, bu kan benim değildi artık. Her şeyimle onlara aittim.

Çok sıcaktı. Terden bir hale veya bir taç vardı sanki başımın etrafında. Gökyüzüne kaçamak bir bakış attım. Güneşin daha önce nerede olduğunu hatırlayamadım. Yükseliyor muydu, yoksa batıyor muydu?

Müneccimbaşı bana yaklaştı. Beklenen an gelmişti. Kılıcını havaya kaldırdı. Bir hükümdarı kutsayacak veya bir kurbanın boynunu vuracak gibi.

ENDÜLÜS KÖPEĞİ

"Endülüs Köpeği havlıyor
Acaba kim öldü?"

İspanyol deyişi

Güneş tam tepedeydi. Gölgeler ufacık. Zamanla birlikte umutlarım da tükeniyordu. İş başa mı düşecekti yoksa? Neden kimse bir şey söylemiyordu? Neden beni çözüme ulaştıracak bir alamet belirmiyordu yine? Bazen "Bu yozlaşmış şehirde Kitabe'yi kimse umursamıyor mu artık?" diye umutsuzluğa kapılıyordum. Fakat tam da o sırada, kalabalığın içinde benim gibi tedirgin bakışlarla gezinen biriyle göz göze geliyor ve yalnız olmadığımı anlıyordum. Bu beni rahatlattığı kadar ürkütüyordu da. Emin oluyordum. Günbatımından önce biri ölecekti.

Kitabe'de açık seçik yazıyordu: Endülüs Köpeği'nin ulumasını tüm şehir duyacaktı. Uykunun dipsiz kuyusundakiler bile onun çağrısına kayıtsız kalamayacaktı. İnananlar bilecekti uluyanın Endülüs Köpeği olduğunu, diğerleri ise sadece bir kâbus gördüklerini düşüneceklerdi. Ve Endülüs Köpeği'nin uluduğu gün, güneş batmadan önce bir faninin damarlarından bir kova dolusu kan boşalacaktı.

Cebimden mendilimi çıkardım, alnımı sildim. Ce-

hennem gibiydi. Çarşıda gezinmek için fazla sıcaktı ama şehirde birinin kanının akıp akmadığını en kolay öğrenebileceğim yer de burasıydı. Mallar ve sikkeler kadar haberler ve söylenceler de el değiştirirdi çarşıda. Dükkân içlerine, kaldırım sohbetlerine kulak kabartmış yürürken, kara sakallı, mor ceketli birinin beni takip ettiğini fark ettim. Çarşı kalabalık, adam benden uzaktaydı. Yine de belliydi peşimde olduğu. Durduğumda duruyor, yürüdüğümde arkamdan geliyordu. Elleri cebindeydi. Emin olmak için ana kapı yerine, sağımdaki ıssız geçide saptım. Geçidin üstü tenteyle kapatılmıştı. Karanlıktı. Serin. Biraz ilerledikten sonra arkama dönüp baktım. Gelen yoktu. Rahatladım. Geçidin karanlığı teskin edici, serinliği huzurlu geldi. Burası Gümrük Han'a çıkardı. Terzi dükkânlarına ve kahvehanelere. Orada biraz soluklanabilirdim. Acı bir kahve iyi gelirdi. Derken arkamdan gelen ayak seslerini işittim, birisi geçide sapmıştı, o muydu acaba? Adımlarımı sıklaştırdım, çıkışa çok yoktu, ha gayret, bir ara arkama kaçamak bir bakış attım, iriyarı bir adamdı gelen ama yüzü seçilmiyordu, ışık arkadan vuruyor, onu koca bir gölgeden ibaret kılıyordu, yürümeye devam ettim, benim ayak seslerim duvarların arasında yankılanıp onunkilere karışıyor, mesafe tayini yapmamı imkânsızlaştırıyordu, çıkış sürekli uzaklaşıyordu sanki, kâbuslardaki gibi, ters esen rüzgâr gölgenin içtiği sigaranın kokusunu bana taşıyordu, sonunda Gümrük Han terzilerinin makas seslerini ve kahvehane ahalisinin uğultusunu işitmeye başladım, tünelin ucundaki ses, az kalmıştı ama gölgenin de bana yaklaştığını hissediyordum, birkaç adım kalmıştı yalnızca, nefesimi tuttum, ışığa kavuşmak üzereydim, ve evet, hanın avlusuna vardım sonunda. Kahvehanelerin olduğu tarafa yöneldim hemen, orası daha güvenli olurdu, kalabalığa yaklaşınca arkama baktım, adamın yüzünü görmek istedim, fakat kimse çıkmadı geçitten. Beni kaçı-

rınca ya geri dönmüştü ya da ifşa olmamak için diğer tarafa sıvışmıştı.

Bacaklarım titriyordu. Boş bir tabureye oturdum hemen. Sakinleşmeliydim. Uykusuz, aç ve yorgundum. Kahvehanenin çırağına sipariş verdim. Sakinleşmeli, sabahtan beri olan biteni salim kafayla tekrar düşünüp bir plan yapmalıydım.

Bu sabaha karşı penceremin altında uzun uzun uludu Endülüs Köpeği. Kitabe'de yazdığı gibi, tam üç kez. Daha ilkinde anladım o olduğunu. Herhangi bir sokak köpeğine ait değildi bu ses. Ulumadan çok, savaş borazanına benziyordu. Bu derin, buyurgan sesi daha önce de duymuştum.

Yatağımda, nefes bile almadan onu dinledim. Uluması bittiğinde birkaç saniye olduğu yerde ses çıkarmadan bekledi. Sonra silkelendiğini ve yavaş yavaş şehrin batı kapısına doğru gittiğini işittim. Bu işlerden anlamayan biri, her şeyin eski sessizliğine kavuştuğuna inanıp tatlı rüyalarına dönebilirdi. Fakat ben lanetin başladığını biliyordum.

Üstümü giydim. Avluya indim. Kuyudan çektiğim suyla yüzümü yıkadım. Buz gibi. Kahvaltı etmeden, çay bile içmeden sokağa çıktım. Uzun bir gün olacaktı. Kimin kanının akacağını bulmalı, kendimi sağlama almalıydım.

Güneş yükseliyordu. Sıcak olacağı belliydi. Çarşıya inen yola saptım. Yavaş yavaş hareketleniyordu sokaklar. İşlerine giden adamlar gördüm. Ağızlarında sigaraları, hayaletler gibi yürüyorlardı dar sokaklarda. Dalgın. Uykusuz. Endülüs Köpeği'ni düşünüyorlardı belki. Belki de bu her sabahki halleriydi. Okula giden çocuklar geçti yanımdan, güle oynaya. Hiçbir şeyin farkında değillerdi. Onları suçlayamazdım. O yaşlarda ben de onlar kadar kaygısızdım. Ne Kitabe'den haberim vardı ne köpekten. Bir ağustos sabahı uyku ile uyanıklık arasında, belki pen-

ceremin altında, belki de kâbusumun içinde bir köpek uzun uzun ulumuştu. Korku içinde, neden korktuğumu da tam bilmeden, bir çığlık atmıştım. Babam odama gelmişti. Bana ne olduğunu sorduğunda, ona gerçek mi hayal mi olduğunu anlayamadığım ulumayı anlatmıştım. Yüzü asılmıştı. Korkacak bir şey olmadığını söyleyerek bana sarılmıştı. Aynı gün ikindi vakti okuldan döndüğümde evin önünde bir kalabalık vardı. Yerde, merdivenlerde kan izleri. Kalabalığı yararak içeri girdim. Annem ve teyzemler dizilmiş, ağlaşıyorlardı. Yaklaştım. Babam divanda yatıyordu. Bembeyaz. Soğuk. Ölü. Keten gömleği kan içindeydi. Paramparça. Ciğerinin tam altında derin, artık kanamayan bir bıçak yarası.

Kahvehane çırağının kan kırmızısı çayı masaya koyması ile düşüncelerimden sıyrıldım.

"Karıştırdın herhalde. Ben kahve söylemiştim," dedim.

"Yok, çay söylediniz. Hatta tavşan kanı olsun diye de iki kez uyardınız."

Yumruğumu sıktım. Çilli, ebleh suratına baktım. Böyle bir günde bir de bununla uğraşamayacaktım.

"Tamam," dedim, "neyse artık."

Etrafıma bakındım. Buradakilerin hallerine bakan biri, bugünü sıradan bir gün sanırdı. Dükkânının önünde şakalaşan esnafı, kaldırımlarda avare avare yürüyenleri, kahvede tasasızca kâğıt oynayanları gördükçe kendimden şüphe duyuyordum. Duymamış olabilirler miydi Endülüs Köpeği'nin uyarısını? Hemen yanı başımda dama oynayan ihtiyarlara baktım. Belli ki oyun bahaneydi. Bir oynayıp on konuşuyorlardı. Hiçbir şey umurlarında değildi. Benim de tek ayağım mezarda olsa, ben de böyle bir günde gamsız gamsız dama oynardım herhalde.

Ne yapmam gerektiğini düşündüm. Acaba iş bana mı kalacaktı? Öyle olmaması için dua ettim. Bu sefer değil.

Hazırlıksızdım. Yorgundum. Hem, "Çok kansızsın," demişti hekim, "kendini yormamalısın." Evde mi kalmalıydım yoksa? Kendimi kandırmamalıydım. Evden çıkmamak da çözüm değildi. Kaldı ki evinde ölenler de olmuştu kaç kez. Her ses bir işaret, bir korku kaynağıydı evde. Kapandaki bir fareden farksızdım. Ürkek. Köşeye sıkışmış.

Keşke bana yardım edecek bir kimsem olsaydı. Keşke Mora bana inansaydı. Bu sabah Endülüs Köpeği'ni işittikten sonra evden çıkınca ilk önce Mora'ya uğramak geçti aklımdan. Dükkânını yeni açmış olurdu herhalde. Bana sade, kendine orta şekerli söylerdi. Havadan sudan konular açardı muhakkak. Bezikte herkesi nasıl üttüğünü veya önceki gün nasıl kütür kütür bir karpuz seçtiğini anlatırdı ballandıra ballandıra. Arada top top kumaşları yerleştiren çırağını elini çabuk tutması için azarlardı. Bir süre sonra benim huzursuzluğumu görmezden gelemez, "Çıkar ağzındaki baklayı," derdi, "geldiğinden beri bacaklarını sallayıp duruyorsun." Ben de şaşırırdım, "Duymadın mı?" derdim, "Endülüs Köpeği uludu dün gece." Başını iki yana sallardı inanamaz gibi, bana mı inanamıyordu yoksa köpeğe mi bilemezdim. "Deli saçması şeyler bunlar," derdi korkmadan, bir süre susardı, sonra dayanamaz, "Kitabe'sine de köpeğine de..." diye söylenirdi, o böyle densizce konuştukça ben onun adına telaşlanırdım, "Sus!" derdim, "Öyle uydurma bir şey değil. Kaç senedir sana söylüyorum Endülüs Köpeği'nin uluduğunu, hiç inanmıyorsun, ama her dediğimde de biri kanayarak öbür dünyaya göçmüyor mu?" diyerek onu ikna etmeye çalışırdım herhalde, "Bu şehirde her gün birileri birilerini gebertmiyor mu zaten?" diye karşılık verirdi, "Öyle kokuşmuş bir şehir burası." O zaman öbür dünyaya da bu dünyaya da inanmadığını anlardım, daha fazla uzatmazdım ama eminim o söylenmeye devam ederdi, "Hem Kitabe'de yazdığı gibi her sene bu köpek uluduğunda illa ki biri ölüyorsa,

neden bu kadar korkuyorsun? Binlerce insan var bu şehirde, neden seni bulsun lanet?" "Ama sonuçta birini bulmuyor mu?" derdim piyangonun kendine çıkacağına inananların saflığıyla, yine kafasını iki yana sallar, bir şey demeden gülümserdi. Şu koca şehirde sırtımı dönebileceğim bir Mora vardı ama o da yüzüme gülmeyi severdi. En sonunda sarf edecek söz kalmazdı, ikimiz de kendi inancımıza gömülür, diğerinin saflığına hayret ederek kahvelerimizi höpürdetirdik. İşte Mora'ya uğrasam bunları yaşayacaktım. Başı sonu belli bu sohbete girmek, söyleyeceği her şeyi bildiğimden vakit kaybı olacaktı. Oyalanmaya gerek yok diye düşündüm. Vakit kaybedecek gün değildi bugün.

Mora'ya uğramaktan vazgeçince gidecek yerim de kalmamıştı. Şehir kazan ben kepçe dolanacaktım. Şansım yaver giderse umulmadık bir yerde bir ipucuna denk gelecek, beklenmedik bir zamanda bir malumat işitecektim. Kim bilir, belki akşama kalmadan bir ölüm haberi yayılacaktı sokaklara. Müjde, yas ve suçluluk dağılacaktı her yere, rahat bir nefes alacaktı bütün kent. Gece yatağında herkesin vicdanı biraz sızlayacaktı ama uyanacağını bildiği bir uykuya dalabilmek için küçük bir bedeldi bu.

Çayımı bitirdim. Duman rengi bir kedi bacağıma sürtünerek yanımdan geçti. Bardağa baktım. Dibinde pıhtıyı andıran çay kalıntıları. Gökyüzünde köpek şeklinde bir bulut yavaş yavaş batıya doğru sürükleniyordu. İhtiyarlar damayı bitirmiş, birbirlerine Kuzey Savaşı anılarını anlatmaya başlamışlardı. Kargaların çığlıklarını duydum. Güneş alçalmaya başlamıştı. Vakit daralıyordu.

Çarşıda umduğumu bulamayınca hekimin yanına gittim. Sözde, bir türlü kurtulamadığım döküntülerimi göstermek için. Beni görünce şaşırdı.

"Sakın ilaçlar işe yaramadı diye geldim deme, daha kaç saat oldu kullanalı?"

Beş dakika boyunca bu sabah muayenehanesine gelip gelmediğim üzerine konuştuk. Sonunda pes edip gelmediğimi kabul etti. Bana kalırsa iyice yaşlanmıştı. Belki de kendime başka bir hekim bulmalıydım artık.

Beni yalandan muayene etti. Şifa niyetine vereceği kına ile karıştırdığı meyankökü otunu havanında ezerken sordum. Bugün hiç yaralı getirmemişler miydi kendisine? Damdan düşüp beynini patlatan bir çocuk veya elinin ayarını kaçıran bir kasap? Gözünü, önündeki havandan ayırmadan başını iki yana salladı. Peki ya kan kusup geberen bir ayyaş?

"Yok," dedi uyuz hekim, "her zamanki tırıvırı. Öksüren, aksıran, kıçı başı ağrıyanlardan başka kimsenin uğradığı yok." Benim gibi o da felaketin gerçekleşmemesine üzülmüştü, ama onun derdi Endülüs Köpeği değildi. Farklı bir şey olsun istiyordu, o kadar.

Çarşıya geri döndüm. Ayaklarım nereye gideceklerini biliyorlardı. Kentteki en iyi bıçakçıya girdim. Tezgâhın arkasında kızıl saçlı, tuhaf yüzlü o adam vardı.

"Kurban keseceğim, bana en iyi bıçağını ver," dedim kararlılıkla. Beni tepeden aşağı şöyle bir süzdü, gözlerini gözlerime dikti. Şüphelenmiş miydi acaba? Sonra sanki dünyanın en önemli sorusuymuş gibi tane tane, bastıra bastıra sordu:

"Koyun mu, boğa mı?"

Tereddüt etmeden, "Koyun," diye cevapladım. Eğildi. Aramızdaki ahşap tezgâhın alt kapağını açtı, rafları uzun uzun karıştırdı. Sanki aradığı bıçak orada değil de yerin yedi kat dibindeydi. Durduğum yerden kızıl kafasının tepesini görüyordum. Sonunda aradığını buldu, gülümseyerek ayağa kalktı. Elinde mor saplı, keskin mi keskin bir bıçak vardı. Bıçağı kesekâğıdına sarıp önüme koydu. Beğenip beğenmediğimi sormadı bile. Öyle emindi bıçağından. Kesemi çıkarıp parasını avucuna saydım.

Bıçağı aldım. Tam dükkândan çıkarken arkamdan, "Adak mı?" diye seslendi.

"Evet," diye cevapladım başımı çevirmeden.

Şehrin doğusundaki tepedeydi Kitabe. Oraya gitmeliydim. Bu iş için daha uygun bir yer olamazdı. Ufuk çizgisine yaklaşan güneşe baktım. Kan akmamıştı hâlâ. Kehanet boşa çıkamazdı. Çabuk olmalıydım. İnsanları ite kaka çarşıdan çıktım, kasapların arasından, hırsızların ve çapulcuların mesken tuttuğu uğursuz sokaklardan, kalantor mahallelerinden, cüceler evinin önünden, mezarlığın içinden geçtim koşar adım. Arada bir arkamdan gelen var mı diye yokluyordum. Oyun oynayan çocuklar, eve dönen babalar vardı sadece. O gün başkası ölmüş olsa, babam ölmeyecekti. Bunu bilmek yine içimi acıttı. Yoğurtçular, sakalar, şerbetçiler, buzcular geçti yanımdan. Tepeye yaklaşıyordum. Uzamış gölgem benden hızlıydı. O önden koşturuyordu da ben ona yetişmeye çalışıyordum sanki.

İşte tam o sırada fark ettim onu. Bir yabancının gölgesi tam ayaklarımın dibine düşüyordu. Önce kafası belirdi adımlarımın altında, sonra boynu, ardından da omuzları. Gölgesine bakılırsa geniş omuzlu, iriyarı bir adamdı. Belki de bugün beni geçitte kovalayan mor ceketliydi, kim bilir. Acele etmeden ama kararlılıkla yürüyordu. Bana yaklaştıkça ayaklarımın altında büyüyordu tehlike, karnı, beli, bacakları oluşuyordu sırasıyla, öbür dünyadan gelen karanlık bir hayalet, elinde ince uzun bir şey taşıyordu, bir sopa belki ya da bir kılıç, kanımı akıtmak için mi peşimdeydi, o dar geçitte kıl payı kurtulmuştum ama bu sefer o kadar şanslı olmayabilirdim, başka çarem kalmamıştı, tam arkamda olmalıydı şimdi, bıçağı kâğıdından sıyırdım, aniden arkama döndüm ve bıçağı ciğerinin tam altına sapladım.

Adam acı içinde böğürdü. Dizlerinin üzerine düştü.

Şaşırmış gibi baktı bana birkaç saniye. Ne olup bittiğini anlayamamıştı. Beyaz gömleği kırmızıya boyandı bir anda. Elindeki ekmek filesini düşürdü. Sonra yere yığıldı. Mor ceketli adam değildi. Daha önce hiç görmediğim bir yabancı. Yarasından oluk oluk akan kan, toprağı suluyordu.

Onu da diğerlerinin yanına, Kitabe'nin arkasındaki koruya gömecektim.

İLK GÖRÜŞTE ÖLÜM

"And I kissed her goodbye
Said all beauty must die."[1]

Nick Cave, "Where the Wild Roses Grow"

Şöminede can çekişen ateş, han duvarlarını zar zor aydınlatıyordu. Aydınlık. Karanlık. Karşımda oturan adamı süzdüm. Gençti, otuzlarının başında. Kumral sakalı kıvrım kıvrım, başında Kuzeylilerin taktığı ayı postundan şapka, gözlerinde yabancılara has o bakış. Yemekte sormadan masama oturmuş ve konuşmaya başlamıştı. İki yıldır yollarda olduğunu söylemişti. Hayır, ticaret veya haber iletmek için değil, sadece görmek ve tecrübe etmek niyetiyle seyahat ediyordu. Dünyayı anlamak için. Bunun için seyahat etmeye gerek olmadığını, dünyanın basit kuralları olduğunu söylemek istedim ama kendimi tuttum. Basit kurallardan biri de buydu. Hancıya biraz daha tütsülenmiş et ve şarap istediğimi söyledim.

Yaşamdan en çok kendilerinin tat aldığını zannederdi böyleleri. Oysa bucak bucak gezmelerinin asıl amacı,

1. (İng.) Ve ona bir veda öpücüğü verdim / Tüm güzellikler ölmeli dedim.

ağızlarındaki geçmek bilmeyen yavan tadı bastırmaktı. Tüccarlık yaptığım dönemde kervansaraylarda bunlardan çok görmüştüm.

Ortalıkta ikimizden ve odanın diğer köşesinde arkadaşlarına yatak maceralarını abartıyla anlatan halı tüccarından başka kimse kalmamıştı. Hanın diğer konukları yol yorgunluğu, şöminenin sıcaklığı ve şarabın etkisiyle erkenden mayışmış ve odalarına çekilmişlerdi.

Seyyah, gördüğü yerleri anlattı. Çöldeki saat kulesini, Kuzey Savaşı'ndan kalma yıkık surları, cüceler evini, başkentteki Büyük Tapınak'ı... Sonra lafı döndürdü dolaştırdı ve Kural'a getirdi. Her yabancı gibi, o da tam olarak tahayyül edemediği bu olağandışı uygulamayı yerli birinden dinlemeye can atıyordu. Derin bir nefes aldım. Kestirip atsa mıydım? Bu gece de uykum yoktu. Odama gidip boş duvarlara bakmaktansa... Buruşuk boynunda bir nal dövmesi olan yaşlı hancı şarabı ve eti masaya sessizce bırakıp gitti. Şişenin tıpasını açtım. Kadehimi doldurdum. Büyük bir yudum aldıktan sonra anlatmaya başladım.

Kural mutlaktı: Herkes, hayatında bir defaya mahsus olmak üzere, ceza almaksızın bir başkasını öldürebilirdi. Kural ne kadar kesin ise, kaynağı da bir o kadar belirsizdi. Kadim bir peygambere çığırından çıkmış insan kurban etme törenlerinin önünü kesmek için indiğini söyleyenler de duydum, delirmiş bir hükümdarın başlattığı bir oyun olduğunda ısrar edenler de. Kimileri kıtlık ve salgın hastalıklara önlem olarak başladığını, başkaları sapkın bir oyun olduğunu söylüyordu. Kökeni her ne olursa olsun, Kural bir kez taş Kitabe'ye kazınmıştı ve taş Kitabe'deki tüm kurallar gibi değişmez ve kesindi.

Kural'ın birkaç alt maddesi vardı. Öncelikle, bu hakka sahip olmak için reşit olmak şarttı. Daha genç yaşta işlenen cinayetlerin cezası ölümdü. Aynı anda veya sonradan ikinci bir kişi öldürmek de ölümle cezalandırılırdı.

Nefsi müdafaa halleri de dahildi buna. Cinayet hakkı kimseye devredilemezdi. Bu madde sonradan, bazı uyanık zenginlerin para karşılığında başkalarının haklarını kullanması üzerine eklenmişti. Son olarak, adaletsiz olacağı için, başka bir ülkeden birini katletmenin cezası da ölümdü. Bu da sonradan, bir dönem ticaret başta olmak üzere diğer ülkelerle her türlü ilişkinin sıfıra inmesi üzerine ilave edilmişti. Böylece yabancılar ülkeye korkmadan gelmeye başlamışlardı.

Seyyahın muhtemelen gelmeden önce defalarca okuduğu, topraklarımızdayken sayısız kez dinlediği şeylerdi bunlar. Zaten aslında Kural'ı öğrenmek için değil, benim Kural'ı uygulayıp uygulamadığımı öğrenebilmek için bu konuyu açmıştı. Bir cinayetin öyküsünü herkes merak eder. Bu ülkede de herkes, henüz bir cinayete karışmamış dahi olsa, hem maktuldür hem de katil. Üstelik başka hiçbir yerde bir katil cinayetini buradaki kadar dürüstçe, tasadan uzak anlatamaz. Dolayısıyla eski kentin dar sokaklarında dolaşırken, bir içki masasında demlenirken, ya da bir aktarın dükkânında tilkişen otu ararken bir cinayet öyküsüne kulak misafiri olmak işten bile değildir. Seyyahlar bu topraklara meşhur ipek halılarımız, damakta kekik tadı bırakan şarabımız veya başkentteki Büyük Tapınak için değil, bu hikâyeleri dinlemek için gelir biraz da. Karşımdaki adamın dünyayı tanımaktan kastettiği, biraz da ilginç öyküler dinlemek olmalıydı.

Sustum. Bir öykünün değerinin kendini saklamakla arttığını düşündüğümden değil, öykümü anlatıp anlatmamak konusunda tereddüt ettiğim için. Sessizlik. Tüccar ve arkadaşları odalarına, hayal kurmaya ve sızmaya gitmişlerdi. Şöminede bir odun parçası daha çıtırdayarak can verdi. Seyyah soran gözlerle beni izliyor, beni öfkelendirmeden konuya nasıl gireceğini hesaplıyordu. Cinayet, yasal olduğunda bile mahrem olabilir çünkü. Tütsü-

lenmiş etten bir parça koparttım, ağzıma attım. Keyif almadan, sabrederek çiğnedim. En sevdiği şey bile katlanılacak bir şey haline geldiğinde mi ölüyordu insan? Ya da o zaman mı öldürüyordu? Çoğu kişi öyle yapıyordu, evet. Ama ben değil. Ölüm bir kurtuluş değil, bir muhafazaydı benim için. Bu düşünce bana yine Vera'yı hatırlattı. Başımdan geçenleri daha önce kimseye anlatmamıştım. Belki de bu yükten kurtulmanın tek yolu, onu bu ücra handa rast geldiğim, adını bile bilmediğim bir seyyaha anlatmaktı. Sonra da o yük seyyahla beraber dünyanın başka bir köşesine taşınacaktı. Ben değil ama o seyyah, dikkatini çekmek istediği herkese benim hikâyemi anlatacak, böylece hikâyem yayılacak ve yüküm bölünerek, dağılarak hafifleyecek, hatta belki yok olacaktı. Arkama yaslandım. Masadaki kadehle oynadım biraz. Sonra ani bir hareketle kadehi kafama diktim. Boğazımda bir yangın. Etrafta kimse kalmamış olmasına rağmen fısıltıyla anlatmaya başladım.

Ben karımı öldürecektim. Onu ilk gördüğümde anlamıştım bunu. Bundan yedi yıl kadar önce, tiyatroda kendisi gibi yirmilerinin başında olan kuzeniyle birlikte tasasızca, biraz da gürültü çıkararak geldi, sol çaprazıma oturdu. Onun koltuğuna yerleşmesini izledim. Açık omuzlarına dökülen kestane rengi saçlarını düzeltti. Bir şey arar gibi çantasını karıştırdı ama bulamadı. Kuzeninin kulağına eğilip bir şeyler fısıldadı. Gülüştüler. O an hayatımda duyduğum en güzel çiçek kokusunu duydum. Çok hafif, tatlı, biraz da uçarı. Sağ eliyle saçlarını kulağının arkasına attı ve küçük, kıvrımlı kulağı ortaya çıktı. Bir mandalina tanesi gibi ufak ve lezzetli. Eğilip o kulağı öpmemek için zor tuttum kendimi. Oyun başlarken ışıklar karardığında onu göremediğim birkaç saniye öyle uzun geldi ki. Işıklar geri geldiğinde orada olmamasından, onun bir hayal olmasından korktum.

Ama oradaydı. Oyun boyunca sahnedekileri değil onu seyrettim. Oyunu izlerken ela rengi gözlerini hafifçe kısıyor, heyecanlı bir an geldiğinde o zarif boynunu eliyle okşuyordu. Işıklar oyuncular için değil, onun için parlıyordu. Büyüleyiciydi. Ne zaman, nasıl, niçin bilmiyordum ama ölümü benim elimden olacaktı. Tabii bu, o an öyle açık seçik bir düşünce değildi. Daha çok, derinlerde duyulan, adı koyulmamış fakat çok güçlü bir histi. Nasıl yerin yedi kat dibindeki devasa kütlelerin hareketlerini biz toprağın üstünde sarsıntı olarak yaşıyorsak, ben de bu gücü ve tutkuyu aşk olarak hissettim.

Oyunun sonunda kadın kahraman âşığının kollarında tatlı bir inlemeyle öldüğünde ve perde kapandığında, ayağa kalkıp coşkuyla alkışlamaya başladı. Gözleri ıslanınca daha da parlaklaşmış, neredeyse yeşil bir renk almıştı. Işıklar açıldı ve hiçbir şey demeden, aklının o hayal dünyasında kaldığını gösteren dalgın bakışlarıyla süzülerek uzaklaştı. Gözümü kapattım. Geride bıraktığı çiçek kokusunu içime çektim. Kokusu artık benim bir parçam haline geldiğinde kalktım. Fuayedeki salon görevlisinden yüklü bir bahşiş karşılığında adının Vera olduğunu, iki ay önce bürokrat babasıyla beraber başkentten buraya taşındıklarını öğrendim. Ertesi gün elimde koca bir beyaz lilyum buketiyle, ailesiyle birlikte yaşadığı konağa gittim. Uzatmayayım, dört ay sonra evlendik. Kentin en zengin ipek tüccarının oğluydum. Yakışıklıydım, eğitimliydim. Fakat bunu bir mantık evliliği sanmayın, saydığım özelliklerim sadece kapıdan içeri girmemi sağladı. Onu ve ailesini, ona duyduğum aşkla ikna ettim.

Seyyah, sormasına bile gerek kalmadan kendini böyle bir hikâyenin içinde bulmaktan memnun, dikkatle dinliyordu. Bense, ona değil duvarda bir belirip bir kaybolan gölgelere bakarak konuşuyordum.

Bütün gün oturup Vera'yı seyredebilirdim. Kütüpha-

nede yüksek bir raftan kitap alırken ayak parmaklarının üzerinde hafifçe yükselmesini, pencereden dışarıyı izlerken ışığın ela gözlerinde parlamasını, akşamüstleri çardakta kitap okurken kaşlarını çatmasını, saçlarını tararken kafasını hafifçe yana eğmesini, sevişirken altdudağını ısırmasını, canı sıkıldığı zaman bileğini okşamasını, iş yaparken çehresinin ciddileşmesini ve sevdiği bir şeyi anlatırken gözlerinin içinin gülmesini her gün, bütün gün sıkılmadan izleyebilirdim. Onun da benimle birlikteyken mutlu olduğunu düşünüyorum. Bazen, mesela masada karşılıklı oturmuş yemeğimizi yerken veya ben uzanmış onun yüzünü seyrederken, bana öyle sevecen, öyle yumuşak bakardı ki içimde bir şeyler erir giderdi. O anlarda elle tutulur bir şey olurdu aramızdaki aşk. Ve işte en çok da böyle anlarda onun boğazını sıkmak isterdim.

Bu dürtüyü ilk kez bir piknikte, Vera ıhlamur ağacının altında uyuyakaldığında duymuştum. Ağacın yapraklarının belli belirsiz rüzgârda hışırdamasına, birbirlerini kovalayan kırlangıçların bağırışları karışıyordu. Ihlamur kokusu. Vera, çimenlere serdiğimiz sarı örtüye sırtüstü uzanmış, başı sağ tarafına düşmüş halde uyuyordu. Güneşin, onun kestane rengi saçlarına, yuvarlak alnına bir dokunup bir kaçmasını izledim. Yarı aralık dudaklarının pembeliğinde, yanağındaki gamzede bir ömür kaybolabilirdim. Yana düşen başı ince, zarif boynunu önüme sermişti. İşte tam o anda ben öyle mutluydum ve Vera öyle güzeldi ki, o mermer beyazı boynunu iki elimle sıkmamak için kendimi zor tutmuştum. Bu dürtü sadece birkaç saniye sürmüştü ama haftalarca kâbusum olmuştu.

Birkaç ay sonra, tam her şeyin eski haline döndüğü ve kendime tekrar güvenmeye başladığım bir gün, aynı dürtü beni yine yokladı. Bu sefer evden çıkmadan önce, yüzüne bir öpücük kondururken onu merdivenlerden aşağı itmek geldi içimden. Sonrasında en mutlu anlarımı

hep o dürtünün gölgesinde yaşadım. Seviştikten sonra kollarımda uyurken yastığı o bebek burnuna ve minik ağzına bastırmamak, kahkahalar atarak girdiğimiz gölde onu dibin karanlığına çekmemek, gülüştüğümüz bir sofra sohbetinin ortasında elimdeki biftek bıçağıyla o incecik bileğindeki damarları özgürleştirmemek için kendimi zor tutuyordum. Böyle anlarda Vera da yüz hatlarımın gerildiğini, terlediğimi, elimi kolumu nereye koyacağımı bilemediğimi fark ediyor olmalıydı ama bana bir şey sormadı. Beni sorgulamazdı hiç. İlk günden beri beni olduğum gibi kabul etmişti. Garip biri olduğumu söylerdi hep, çekici derecede garip. Bir de benim onu neden bu kadar sevdiğimi bir türlü çözemediğini.

Onu o kadar çok seviyordum ki, şiddetli bir sona varmak dışında bir seçenek olmadığını biliyordum.

Aklımdan geçen düşünceleri, bir anlık gaflet ânında gerçekleştirmekten ölesiye korkuyordum. Evdeki jiletleri, makasları atmış, kalan tüm kesici aletleri kilit altına almıştım. Anahtarları da bahçedeki kulübede saklıyordum. Bir bıçak almak için kulübeye girip çıkmak zorunda kalan ve beş dakikasını harcayan aşçı homurdansa da umurumda değildi. Belki de o beş dakika ile kurtulacaktı Vera'nın hayatı. Bir süre sonra evdeki ipleri, telleri de attım. Yine de huzur bulamamıştım. Kendimi kaybettiğim bir anda çıplak ellerim bile ölümcül olabilirdi çünkü. Onun yanındayken ellerimi sürekli bir şeylerle meşgul ediyordum. Hiçbir şey bulamazsam, ceplerimde saklıyordum onları. Fakat bütün bu önlemlerin yeterince güvenli olmadığını biliyordum. Sonunda çareyi, Vera'yı görmemek ölüm gibi gelse de, evden uzaklaşmakta buldum. O öleceğine ben öleyim. İlk başlarda eve geç gelmeye başladım. İşleri, arkadaşları bahane ettim. Hiçbir şey bulamasam, tilki avına çıkıyorum deyip evden kaçtım. Bunlar beni rahatlatmaya yetmeyince babamın sağlığını öne sürerek ipek kervanla-

rımızın başında uzak şehirlere seyahat ettim, günlerce eve uğramadım. Kendisini delice sevdiğimden ve başka bir kadını aklımdan bile geçiremeyeceğimden emin olan Vera da ne düşüneceğini bilemiyordu sanırım.

Dünyayı anlamak için seyahat ettiğini söyleyen seyyah, henüz insan ruhunu anlayamamış olacak ki sordu:

"Cinayet hakkın varken neden kendine bu kadar işkence ettin? Bu dürtü o kadar kuvvetliyse neden onu hemen öldürmedin?"

O an, sırf bunu anlamadığı için bile öldürebilirdim onu. Bir şey demeden baktım bön suratına. Testinin dibinde kalan şarabı ikimizin kadehlerine paylaştırdım ve onu duymamış gibi anlatmaya devam ettim.

Bir süre sonra, bu dürtü kadar onun öngörülemezliği ve nedenini çözememek de beni rahatsız etmeye başladı. Derdimi kimseye, hekimlere bile anlatamadığım için umudum yoktu. Ta ki, valinin gösteriş meraklısı karısının, bir aile portresi sipariş etmiş olduğu ünlü bir seyyar ressam şerefine verdiği davete kadar.

Çoğunlukla sıkıldığım bu davetlere sadece Vera için giderdim. O içkisini yudumlarken bir bestekâr ile yeni parlayan bir müzik dehasından bahsetmeyi veya bir diplomat ile başkentteki ortak bir tanıdık hakkında konuşmayı severdi. Etrafında ne kadar çok insan varsa o kadar canlanan kişilerdendi. Dolayısıyla, tek başıma olsam beni boğacak olan bu kalabalıkta onun mutlu olduğunu görmek beni de mutlu ederdi.

Seyyar ressamın şerefine verilen davet de daha öncekilerden pek farklı başlamamıştı. Vera'yla birlikte salonun bir köşesinden ötekine geçiyor, kendimi konuşmalardan çok içkilere veriyordum. Beşinci şarabımdan sonra beni elimden tutup merkezinde ressamın olduğu topluluğa sürüklediğinde, kendi sonunu yakınlaştırdığının farkında değildi. Ressam, ukalalığıyla tanınan hâkim ile

sohbete dalmıştı. Hâkim her zamanki gibi heyecanlıydı fakat ressam kendine güvendiğini hissettiren bir sakinlikle konuşuyordu:

"Sözlerinize tüm kalbimle katılıyorum sayın hâkim. Elbette, her insan hayranlıkla izlediği bir güzelliğe rastladığında ona sahip olmayı diler. Zaten böyle bir dürtü olmasa biz ressamlar aç kalırdık değil mi?" Gülümsedi. Özenilmiş bir salaşlık hissediliyordu her halinde. Ne bir saraylıydı ne sıradan biri.

"Fakat göz ardı ettiğiniz bir nokta var saygıdeğer hâkim. Bir şeye sahip olmanın en çekici yanı nedir? Sahip olduğu şeyin kaderini elinde tutmaktır. Sözgelimi bir tablodan bahsediyorsak, onu istediği yere istediği şekilde asmak, keyfince çerçeveletmek, dilediği kişiye hediye etmek, sabahlara kadar seyretmek, yüceltmek veya yerin dibine sokmak, bir kenara atıp unutmak, hatta isterse bozmak, yok etmek artık sahibinin tasarrufundadır. Ve işte, bir güzelliği hayranlıkla seyre dalan bakışta, onu takdir etme, sevme kadar onu kontrol etme, yeri geldiğinde bozma, mahvetme isteği de gizlidir aslında."

İçinde bulunduğumuz kalabalıktan ressamın sözlerini onaylamayan homurtular yükseldi. Ressam bu itirazı bekliyor gibiydi. Kıvırcık, siyah saçlarını düzeltti ve istifini bozmadan devam etti:

"İtirazlarınızı anlıyorum. İtiraf etmesi kolay bir şey değil. Fakat hangimizin içinden geçmemiştir bir güzelliği bozmak? Sadece sanat ile sınırlı düşünmeyin lütfen. En basitinden, iskambil kâğıtlarından yapılmış bir kuleyi veya burnunda havucu, üstünde kömürden düğmeleri olan bir kardan adamı yerle bir etmeyi geçirmediniz mi hiç içinizden?"

Ressam, bir tiyatrocu ustalığıyla aynı cümle içinde bir yavaşlayıp bir hızlanıyor, söylediği her kelimenin ruhuna göre ses tonunu ayarlıyordu. Konuşmasının en vu-

rucu yerinde bir an için duruyor, uçlarını sivrilttiği bıyıklarını hafifçe sıvazlayıp darbeyi vuruyordu.

"Daha geniş bir pencereden bakınca, mükemmel bir hayatı olan adamlar, neden durup dururken her şeyi mahvederler? Akılsızlıklarından değil, buna emin olabilirsiniz. Birçoğunu yakından tanırım."

Hâkim, haklı çıkacağına inandığından değil, sadece pes etmiş olmamak için cılız bir sesle sordu:

"Peki o zaman size sorarım, bir sanatçı kendi yarattığı bir güzelliği bozabilir mi? Buna hiçbir sanatçının yüreği dayanmaz diye düşünüyorum."

"Size katılmıyorum saygıdeğer hâkim. Bazen öyle bir an gelir ki, bir heykeltıraş heykelini parçalayabilir, bir yazar kitabını yakabilir, bir ressam tuvalini yırtabilir. Üstelik bu bir varsayım değil, şahsen şahit olduğum bir olay. Pinna'nın adını eminim duymuşsunuzdur. Ben ünlü saray ressamı Pacheco'nun henüz kalfasıyken, o dönemde daha yirmi üç yaşında olduğu halde bir deha olarak gösterilirdi kendisi. Elleri adeta taşla dans ederdi. Diğerleri taşlara ellerinde çekiç keski ile saldırırken, Pinna onları neredeyse okşayarak işlerdi. Hükümdar onu daha yirmisindeyken himayesine almıştı ki duyulmuş şey değildi."

Siyah gözleri, avucunda tuttuğu kalabalığın üzerinde geziniyor ve herkesi olduğu yere mıhlıyordu. Sözlerinden kaçabilenler, gözlerine yakalanıyordu.

"Her neyse, Pinna bir gün olağanüstü bir fikri olduğunu söyleyerek inzivaya çekildi. Atölyesine kimseyi almıyordu. Fakat aklını kaybetmişçesine çalıştığını anlamak için içeriden gece gündüz gelen sesleri dinlemek yeterliydi. Bir yılın sonunda sabrı tükenen hükümdar, Pinna'nın atölyesini baskın yapar gibi ziyaret etti. Devasa, büyüleyici bir heykel ile karşılaşmayı bekleyen hükümdarı, tüm zemini kaplayan şekilsiz, irili ufaklı kar beyazı mermer parçaları ve toz karşıladı. Pinna, 'Onu parçaladım,' dedi.

'Yaptığım en harika heykeldi. Benzersiz, olağanüstü bir şey. Yapabileceğim en iyi heykel. Şaheserim. Başta onunla gurur duyuyordum, günlerce seyrettim onu. Fakat sonra gerçeği fark ettim. Şaheserimdi ve hayatım boyunca aşamayacağım bir zirveydi aynı zamanda. Bundan sonra ne yapsam gölgesinde kalacaktı, ne kadar uğraşsam onu aşamayacaktım. Yarattığım her şey onun yanında anlamsız ve sönük kalacaktı. Hayatımın geri kalanını mahvetmemek için onu yok ettim."

Bu son cümleleri söylerken gözlerini bana mı dikmişti, yoksa bana mı öyle geldi bilmiyorum.

Kalabalıktan çıt çıkmadı. Vera'ya baktım. Düşüncelere dalmıştı. Başını hafifçe sağa yatırmış, uzun parmaklarıyla boynunu okşuyordu. Artık neyi, neden istediğimi biliyordum. Gülümsedim. Vera'nın elini avuçlarımın arasına aldım ve boynuna bir öpücük kondurdum. Yıllardır o gece uyuduğum kadar huzurlu uyumamıştım.

Ahşap masanın üstündeki mum sönmek üzereydi. Karşımda oturan seyyahın yüzünü seçemiyordum artık ama umursamıyordum. Anlatmayı sürdürdüm.

Tıpkı eski günlerdeki gibi Vera'nın yanından ayrılmaz oldum. Uzun kahvaltılar yapıyor, gülüşüyor, sohbet ediyorduk. Benim rahatlamam onu da mutlu etmişti. İşin tuhaf yanı, içine düştüğümüz bu mutluluk, sonu daha da yakınlaştırıyordu. Mücadele etmeyi bırakınca hayat çok daha güzeldi. Akışına bırakmıştım her şeyi. Aklımdan geçenler artık beni rahatsız etmiyor, korkutmuyordu. Tersine her birinin beni o mükemmel âna biraz daha yaklaştırdığını düşünüp mutlu oluyordum. Akşam kucağıma yatmış kitap okurken onu boğmak veya seviştikten sonra ona arkadan sarılırken, o uyku ile uyanıklık arasında bir yerdeyken boynunu kırmak gibi dürtüleri daha sık ve daha güçlü bir şekilde duyuyordum artık. Ama en doğru, en mükemmel an olmadıkça kendi-

mi tutuyordum. Ve o an, tam beklediğim gibi, hiç beklemediğim bir vakitte geldi.

Yazdı. Dere kenarına inmiştik. Batmakta olan güneş Vera'nın kestane saçlarını kızartmış, yüzüne tatlı bir kırmızılık getirmişti. Ayaklarımızı dereye sarkıtıyor, üşüyünce de birbirimizinkilere sürterek ısıtıyorduk. Vera, akan suyun şırıltısı eşliğinde bana bir hikâye anlattı. Sevdiği tüm hikâyeler gibi biraz hüzünlü, biraz gülünesi. Yumuşacıktı sesi. Onu dinlerken yüzünü seyrettim. Gözleri dolmuş, o sihirli yeşil rengi almışlardı yine. Dünyanın en güzel kadını diye düşündüm. Ama sadece bir süre daha. Çünkü güzel, bozulacağı için güzeldir. Uçucu, geçici olduğu için. Sonra Vera, sanki aklımdan geçenleri okuyormuş gibi, bana döndü, elini başımın arkasına götürdü ve saçlarımı okşadı. Göz göze geldik. Öyle saf bir mutlulukla, öyle yoğun bir sevgiyle gülümsedi ki öleceğim sandım. İşte o, mükemmel andı. Hayatımın en mutlu, onun en güzel ânı. O sırada onu öldürmemek ikimize de haksızlık olacaktı.

Yeşilleşmiş gözlerinin içine baktım. Hayat doluydular. Saçlarını kulaklarının arkasına attım. Bunu yapmamı severdi. Başını hafifçe eğdi. Küçük yüzünü avuçlarımın arasına aldım. Ben de bunu severdim. Dudaklarına bir veda öpücüğü kondurdum. Ve sonunda o zarif boynunu çıplak ellerimle sıktım. Gözlerinde en ufak bir şaşkınlık yoktu. O da bu ânı bekliyordu sanki. Çırpınması sona erdiğinde, boynu kırılmış bir kuğu gibi başı yana düştü. Güneş ufukta kaybolmuştu. Birbirlerini kovalayan kırlangıçların bağırışları akşamı dolduruyordu. Onun yanına uzandım. Elini tuttum, parmak uçlarını öptüm. Hâlâ sıcaktı. Ama sadece bir süre daha.

Sustum. Ateş çoktan sönmüştü. Gece ayazı odaya dolmaya başlamıştı. Önümdeki kadehi yokladım, yine bitmişti.

Seyyahın ağzını bıçak açmıyordu. En başından beri bir cinayet hikâyesi istiyordu ama onu bulduğunda da ne yapacağını bilememişti. Şarabın mı hikâyemin etkisiyle mi bilmiyorum, bakışları durgunlaşmış, omuzları çökmüştü. Çok zayıf gözüktü gözüme. Bu bitkin adam mı taşıyacaktı benim öykümü ülkenin dört bir köşesine? Bu konuşamayan adam mı anlatacaktı benim öykümü herkese? Yanılmıştım. Anlatmak rahatlatmamıştı. Tam tersine aylardır unutmaya çalıştığım, içime hapsedip çürümesini, yok olmasını umduğum her şey ortaya saçılmış ve avıyla oynayan hayvanlar gibi pençe atıp etrafımda dolanmaya başlamışlardı. Belki de en başında hata etmiştim, o gün Vera'nın yanına uzanıp ben de ölmeliydim. Cezasız kalmak, en büyük cezam olmuştu. Yine de hâlâ geç sayılmazdı.

Etrafıma bakındım. "Hancı gitmiş," dedim. "Gidip bir testi şarap daha alacağım ben."

Bir şey demedi. Ayağa kalktım, seyyahın yanından geçip arkadaki kilere girdim. Yerde duran testiyi tarttım, yeteri kadar doluydu. Soğukluğu beni ürpertti. Kilerden çıkıp masaya doğru yürümeye başladım. Arkadan bakınca o Kuzeyli şapkasıyla daha da aptal gözüküyordu. Testiyi iki elimle kavradım, yukarı kaldırdım ve seyyahın kafasına indirdim.

Yere, seyyahın yığılan bedeninin yanına oturdum. Şarap ile kan birbirine karışmış, akıyordu. Bir sigara yaktım. Huzur içinde, birilerinin gelip beni götürmesini beklemeye başladım.

Çenemde demir halatlar vardı sanki, tek tek, yavaş yavaş koptuklarını duyuyordum. Üzerimdeki adamın ağırlığından nefesim bağırmaya yetmiyordu. Cansız bir inleme sürünerek ancak çıktı ağzımdan. Pas tadı geliyordu belli belirsiz. Gözlüklü, dişime asılmaya devam ediyordu. En sonunda bir çatırtı duydum, çene kemiğim parçalanmıştı sanki. İçimde bir boşluk hissettim.

Engin Türkgeldi'nin *Orada Bir Yerde*'si, benzerine pek az rastladığımız bir öykü dünyası çıkarıyor okurumuzun karşısına. Alabildiğine görsel, dünya edebiyatının tanıdık öykülerine ve atmosferine göndermelerle ilerleyen, fantastiğin kıyısında bir öykü dünyası bu. Terk edilmiş kasabalar, köleler, peygamberler, cüceler, krallar ve dağ bayır dolaşan bilge kişiler... Bir solukta, düşünerek, şaşırarak okuyacaksınız.

THG
0930644
TOU
0930644 TOU

fantastiköyküler cücelerülkesi müneccimbaşı perimasalı esirpazarı soytarı

can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

öykü

ISBN: 978-975-07-3506-6

9 789750 735066